

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

Απαγόρευση χρήσης επιγραμμικών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης από ανηλίκους

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	
Άρθρο 1	Σκοπός
Άρθρο 2	Αντικείμενο
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΧΡΗΣΗΣ ΕΠΙΓΡΑΜΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ ΑΠΟ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ	
Άρθρο 3	Προστασία ανηλίκων κατά τη χρήση επιγραμμικών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης - Προσθήκη περ. ζ) στο άρθρο 2 του ν. 5099/2024
Άρθρο 4	Θέσπιση ορίου ηλικίας για τη χρήση επιγραμμικών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης - Προσθήκη άρθρου 4Α στον ν. 5099/2024
Άρθρο 5	Ορισμός αρμόδιων αρχών - Προσθήκη παρ. 2 στο άρθρο 5 του ν. 5099/2024
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ	
Άρθρο 6	Έναρξη ισχύος

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄
ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ**

**Άρθρο 1
Σκοπός**

Σκοπός του παρόντος είναι η ενίσχυση της προστασίας των ανηλίκων κατά τη χρήση επιγραμμικών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης μέσω της θέσπισης κατάλληλων περιορισμών ως προς την πρόσβασή τους στις υπηρεσίες αυτές και της διασφάλισης της αποτελεσματικής εποπτείας της εφαρμογής τους από τις αρμόδιες αρχές.

**Άρθρο 2
Αντικείμενο**

Αντικείμενο του παρόντος είναι:

- α) η θέσπιση ελάχιστου ορίου ηλικίας για την πρόσβαση ανηλίκων σε επιγραμμικές υπηρεσίες κοινωνικής δικτύωσης που παρέχονται από επιγραμμικές πλατφόρμες και
- β) ο καθορισμός των αρμόδιων αρχών για την εποπτεία της εφαρμογής του μέτρου, καθώς και των εξουσιών που διαθέτουν για τον σκοπό αυτό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄
ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΧΡΗΣΗΣ ΕΠΙΓΡΑΜΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ ΑΠΟ
ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ

Άρθρο 3

Προστασία ανηλίκων κατά τη χρήση επιγραμμικών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης -
Προσθήκη περ. ζ) στο άρθρο 2 του ν. 5099/2024

Στο άρθρο 2 του ν. 5099/2024 (Α΄ 48), περί αντικειμένου, προστίθεται περ. ζ) ως εξής:
«ζ) Η προστασία των ανηλίκων κατά τη χρήση επιγραμμικών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης μέσω της θέσπισης ελαχίστου ορίου ηλικίας πρόσβασης στις υπηρεσίες αυτές.»

Άρθρο 4

Θέσπιση ορίου ηλικίας για τη χρήση επιγραμμικών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης -
Προσθήκη άρθρου 4Α στον ν. 5099/2024

Στον ν. 5099/2024 (Α΄ 48) προστίθεται άρθρο 4Α ως εξής:

«Άρθρο 4Α

Θέσπιση ορίου ηλικίας για τη χρήση επιγραμμικών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης

1. Απαγορεύεται η πρόσβαση σε επιγραμμικές υπηρεσίες κοινωνικής δικτύωσης που παρέχονται από επιγραμμικές πλατφόρμες σε ανηλίκους που δεν έχουν συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο (15ο) έτος της ηλικίας τους. Για τους σκοπούς του πρώτου εδαφίου δύναται να γίνεται χρήση της λειτουργικότητας επαλήθευσης της ηλικίας της παρ. 11 του άρθρου 80 του ν. 4954/2022 (Α΄ 136), περί ψηφιακού αποθετηρίου εγγράφων, ή της παρ. 5 του άρθρου 80Α του ανωτέρω νόμου, περί της ειδικής ηλεκτρονικής εφαρμογής «KidsWallet».
2. Για την εφαρμογή του παρόντος, η 1η Ιανουαρίου θεωρείται ως ημερομηνία γέννησης όλων όσοι γεννήθηκαν εντός του ίδιου ημερολογιακού έτους.»

Άρθρο 5

Ορισμός αρμόδιων αρχών - Προσθήκη παρ. 2 στο άρθρο 5 του ν. 5099/2024

Στο άρθρο 5 του ν. 5099/2024 (Α΄ 48), περί ορισμού αρμόδιων αρχών, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) η υφιστάμενη μόνη παράγραφος αριθμείται ως παρ. 1, β) προστίθεται παρ. 2 και το άρθρο 5 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 5

Ορισμός αρμόδιων αρχών

1. Ως αρμόδιες αρχές για την επίβλεψη των παρόχων ενδιαμέσων υπηρεσιών και την επιβολή των κάτωθι αναφερόμενων διατάξεων της Πράξης, ορίζονται, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 49 αυτής, οι εξής:

α) Το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, το οποίο είναι αρμόδιο για την επίβλεψη των παρόχων ενδιάμεσων υπηρεσιών και την επιβολή των περ. α), β) και γ) της παρ. 1 και της παρ. 2 του άρθρου 26 και της παρ. 1 του άρθρου 28 της Πράξης.

β) Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, η οποία είναι αρμόδια για την επίβλεψη των παρόχων ενδιάμεσων υπηρεσιών και την επιβολή της περ. δ) της παρ. 1, της παρ. 3 του άρθρου 26 και του άρθρου 28 της Πράξης.

2. Οι αρμόδιες αρχές της παρ. 1 είναι αρμόδιες για την εποπτεία της εφαρμογής του άρθρου 4Α και διαθέτουν τις εξουσίες της παρ. 2 του άρθρου 11.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ

Άρθρο 6 Έναρξη ισχύος

1. Με την επιφύλαξη της παρ. 2, η ισχύς του παρόντος αρχίζει από την 1η.1.2027.
2. Ο παρών ισχύει υπό την επιφύλαξη θέσπισης ενωσιακού κανονισμού που ρυθμίζει το ίδιο ζήτημα, οπότε και παύει αυτοδίκαια η ισχύς του.

Αθήνα, 9 Οκτωβρίου 2026

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΥΓΕΙΑΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Σ. - Α. Γεωργιάδης

Γ. Φλωρίδης

Δ. Παπαστεργίου

ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Χ. - Γ. Σκέρτσος

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΣΤΟΝ
ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟ

Π. Μαρινάκης

ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΡΥΘΜΙΣΗΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΜΕΝΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ	
ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ με τίτλο «Απαγόρευση επιγραμμικών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης σε ανηλίκους»	
Επισπεύδον Υπουργείο	Υπουργός Επικρατείας αρμόδιος για την Εθνική Στρατηγική Προστασίας των Ανηλίκων από τον Εθισμό στο Διαδίκτυο
Στοιχεία επικοινωνίας	Γραφείο Υπουργού Επικρατείας, Ρίτσου Σοφία, τηλ.: 210 3385 162, 101, 102, e-mail: mincoord@primeminister.gr
ΤΟΜΕΙΣ ΝΟΜΟΘΕΤΗΣΗΣ	
Εκπαίδευση - Πολιτισμός (νομοθέτηση επί θεμάτων Υπουργείων Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού και Πολιτισμού)	
Εθνική άμυνα – Εξωτερική πολιτική (νομοθέτηση επί θεμάτων Υπουργείων Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών)	
Οικονομική/ δημοσιονομική/ φορολογική πολιτική (νομοθέτηση επί θεμάτων Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών)	
Κοινωνική πολιτική (νομοθέτηση επί θεμάτων Υπουργείων Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Υγείας και Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας)	X
Δημόσια διοίκηση – Δημόσια τάξη – Δικαιοσύνη (νομοθέτηση επί θεμάτων Υπουργείων Εσωτερικών, Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Προστασίας του Πολίτη, Δικαιοσύνης και Μετανάστευσης και Ασύλου)	X
Ανάπτυξη – Επενδυτική δραστηριότητα (νομοθέτηση επί θεμάτων Υπουργείων Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Υποδομών και Μεταφορών, Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Τουρισμού και Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας)	
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	

A. Αιτιολογική έκθεση	2
B. Έκθεση νομιμότητας	11
Γ. Έκθεση διαβούλευσης	13
Δ. Έκθεση γενικών συνέπειων	24
Ε. Έκθεση εφαρμογής της ρύθμισης	25
Η. Πίνακας τροποποιούμενων ή καταργούμενων διατάξεων	27

A. Αιτιολογική έκθεση

A.1 Η «ταυτότητα» της αξιολογούμενης ρύθμισης
A.1.1 Ποιο ζήτημα αντιμετωπίζει η αξιολογούμενη ρύθμιση; Ποιες συνέπειες προκαλούνται ή πρόκειται να προκληθούν, εάν δεν ρυθμιστεί το ζήτημα;
<u>A.1.1.1. Ανάδειξη του προβλήματος</u> Οι αξιολογούμενες ρυθμίσεις αντιμετωπίζουν το ζήτημα της πρόσβασης ανηλίκων ηλικίας κάτω των δεκαπέντε (15) ετών σε επιγραμμικές υπηρεσίες κοινωνικής δικτύωσης, οι οποίες ενδέχεται να δημιουργούν κινδύνους για τη σωματική και ψυχική υγεία, την ομαλή ψυχοκοινωνική ανάπτυξη και την ασφάλεια των ανηλίκων. Η ευρεία διάδοση των υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης έχει οδηγήσει σε σημαντική αύξηση της καθημερινής χρήσης τους από παιδιά μικρής ηλικίας. Η πρώιμη έκθεσή τους σε αλγοριθμικά διαμορφούμενα περιβάλλοντα, τα οποία σχεδιάζονται, ώστε να μεγιστοποιούν τον χρόνο παραμονής του χρήστη μέσω προσωποποιημένων συστάσεων, αδιάκοπης ροής περιεχομένου και λοιπών μηχανισμών ενίσχυσης της απασχόλησής του και της δέσμευσης της προσοχής του, συνδέεται με αυξημένους κινδύνους ανάπτυξης προβληματικών ή και εθιστικών προτύπων χρήσης. <u>A.1.1.2. Διεθνείς δικαστικές εξελίξεις και εθνικά ερευνητικά δεδομένα</u> Η προβληματική αυτή αναδεικνύεται και μέσα από πρόσφατες δικαστικές διαμάχες σε διεθνές επίπεδο, ιδίως στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, στο πλαίσιο των οποίων τέθηκαν προς εξέταση, μεταξύ άλλων, ζητήματα που αφορούν: α) στους κινδύνους, που ενδέχεται να συνεπάγονται για τους ανηλίκους ο σχεδιασμός και η λειτουργία των ψηφιακών πλατφορμών, β) στο κατά πόσο οι πάροχοι γνώριζαν ή όφειλαν να γνωρίζουν τους κινδύνους αυτούς, γ) στο κατά πόσο οι ανήλικοι χρήστες και οι γονείς τους ενημερώνονταν επαρκώς σχετικά με αυτούς, δ) στην επάρκεια των μέτρων προστασίας και εποπτείας των ανήλικων χρηστών, καθώς και ε) στην αποτελεσματικότητα των μηχανισμών επαλήθευσης της ηλικίας, περιορισμού της χρήσης και προστασίας των προσωπικών τους δεδομένων. Το φαινόμενο εντοπίζεται έντονα και στην ελληνική κοινωνία, όπου, σύμφωνα με την πανελλαδική έρευνα του Ελληνικού Κέντρου Ασφαλούς Διαδικτύου (Safeline, 2025), το σαράντα ένα τοις εκατό (41%) των μαθητών του Δημοτικού και το πενήντα ένα τοις εκατό (51%) των μαθητών του Γυμνασίου και του Λυκείου άρχισαν να χρησιμοποιούν μέσα κοινωνικής δικτύωσης μεταξύ των δέκα (10) και δώδεκα (12) ετών, ενώ ένας στους τέσσερις μαθητές δηλώνει ότι κάνει υπερβολική χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και ότι χρειάζεται βοήθεια για τη μείωσή της. <u>A.1.1.3. Βασικοί άξονες των προτεινόμενων ρυθμίσεων</u> Για την αντιμετώπιση των κινδύνων αυτών, οι αξιολογούμενες ρυθμίσεις, αφενός, θεσπίζουν ελάχιστο ηλικιακό όριο πρόσβασης στις επιγραμμικές υπηρεσίες κοινωνικής δικτύωσης ως προληπτικό μέτρο προστασίας των ανηλίκων και εντάσσονται σε ευρύτερο πλαίσιο πολιτικών για την ασφαλή συμμετοχή τους στο ψηφιακό περιβάλλον, αφετέρου, εντάσσουν την εποπτεία της εφαρμογής των νέων ρυθμίσεων στο υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο του ν. 5099/2024 (Α' 48), αναθέτοντας στις αρμόδιες εθνικές αρχές την άσκηση των σχετικών εποπτικών αρμοδιοτήτων,

σύμφωνα με το σύστημα κατανομής αρμοδιοτήτων και τους μηχανισμούς συνεργασίας που προβλέπονται στον Κανονισμό (ΕΕ) 2022/2065 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19ης Οκτωβρίου 2022 σχετικά με την ενιαία αγορά ψηφιακών υπηρεσιών και την τροποποίηση της οδηγίας 2000/31/ΕΚ (πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες / Digital Services Act). Προτείνεται, συγχρόνως, για την πρακτική εφαρμογή του ηλικιακού περιορισμού, η αξιοποίηση υφιστάμενων εθνικών ψηφιακών λειτουργικοτήτων επαλήθευσης ηλικίας, όπως το Gov.gr Wallet και το KidsWallet. Οι εφαρμογές αυτές αποτελούν ενδεικτικά εργαλεία και δεν καθιερώνονται ως αποκλειστικός τρόπος εφαρμογής της αξιολογούμενης ρύθμισης και, συνεπώς, διατηρείται η δυνατότητα χρήσης και άλλων ισοδύναμων λύσεων που πληρούν τις απαιτήσεις του ενωσιακού δικαίου.

A.1.1.4. Αναγκαιότητα άμεσης νομοθετικής παρέμβασης

Η άμεση παρέμβαση του νομοθέτη κρίθηκε επιτακτική, αφού η ανεξέλεγκτη πρόσβαση ανηλίκων μικρής ηλικίας σε επιγραμμικές υπηρεσίες κοινωνικής δικτύωσης αποτελεί ζήτημα δημοσίου συμφέροντος, καθώς συνδέεται με σημαντικούς κινδύνους για θεμελιώδη δικαιώματα, όπως η σωματική, η ψυχική και η κοινωνική ανάπτυξη των ανηλίκων. Ειδικότερα, η πρώιμη και υπερβολική χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης από ανηλίκους έχει συσχετισθεί με αυξημένα επίπεδα άγχους, διαταραχές ύπνου, προβλήματα συγκέντρωσης, έκθεση σε ακατάλληλο περιεχόμενο και, εν γένει, δυσμενείς συνέπειες για την ψυχική υγεία και την ομαλή ψυχοκοινωνική τους ανάπτυξη, όπως καταδεικνύεται και στην Εθνική Στρατηγική Προστασίας των Ανηλίκων από τον Εθισμό στο Διαδίκτυο. Ταυτόχρονα, οι υφιστάμενοι μηχανισμοί προστασίας έχουν αποδειχθεί ανεπαρκείς για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των κινδύνων αυτών. Επίσης, οι ανήλικοι χρήστες δεν διαθέτουν την απαραίτητη ωριμότητα για να αξιολογήσουν τους κινδύνους που συνεπάγεται αυτό το ψηφιακό περιβάλλον. Η αποκλειστική εξάρτηση από τη γονική εποπτεία ή από τις δηλώσεις ηλικίας που πραγματοποιούν οι ίδιοι οι χρήστες κατά τη δημιουργία λογαριασμού δεν διασφαλίζει αποτελεσματική προστασία των ανηλίκων. Τα διαθέσιμα στοιχεία καταδεικνύουν ότι η μεγάλη πλειονότητα των παιδιών αποκτά ήδη πρόσβαση στις υπηρεσίες αυτές, παρακάμπτοντας εύκολα τους υφιστάμενους ελέγχους ηλικίας. Λόγω της συστηματικής αύξησης της χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης από ολοένα μικρότερες ηλικίες, επιβάλλεται η λήψη προληπτικών και αναλογικών μέτρων προστασίας πριν από την εκδήλωση των δυσμενών συνεπειών.

A.1.1.5. Εξελίξεις στο ενωσιακό κανονιστικό πλαίσιο για την προστασία των ανηλίκων – Η Πρόταση COM(2026) 681 final

Τέλος, στις 17 Σεπτεμβρίου 2026 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε την υπό στοιχεία COM(2026) 681 final, 2026/0286(COD) πρόταση, για τη διαμόρφωση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου με τίτλο «EU KIDS ACT - EU Keeping Internet Digital Spaces Accountable and Trustworthy», με αντικείμενο τη θέσπιση εναρμονισμένου ενωσιακού πλαισίου για την προστασία των ανηλίκων στο ψηφιακό περιβάλλον.

Με την εν λόγω πρόταση η προστασία των ανηλίκων στο ψηφιακό περιβάλλον αναδεικνύεται σε αυτοτελές πεδίο ενωσιακής κανονιστικής παρέμβασης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί αναγκαία τη συμπλήρωση του υφιστάμενου πλαισίου προστασίας των ανηλίκων με πρόσθετα ειδικά μέτρα. Σύμφωνα με την αξιολόγηση επιπτώσεων της Επιτροπής, η προστασία των ανηλίκων στο διαδίκτυο εξακολουθεί να παρουσιάζει σημαντικές ελλείψεις, παρά την εφαρμογή του

Κανονισμού (ΕΕ) 2022/2065 (Κανονισμός Digital Services Act), του κανονιστικού πλαισίου προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και των λοιπών τομεακών ενωσιακών πράξεων. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι οι ανήλικοι εξακολουθούν να εκτίθενται σε σημαντικούς κινδύνους, μεταξύ των οποίων η έκθεση σε επιβλαβές ή ακατάλληλο περιεχόμενο, η διαδικτυακή παρενόχληση, η ανεπιθύμητη επικοινωνία από αγνώστους, οι παραβιάσεις ιδιωτικότητας, η προβληματική χρήση ψηφιακών υπηρεσιών και οι δυσμενείς επιπτώσεις στην ψυχική υγεία και ευημερία τους. Ειδικότερα, καταγράφεται ότι μόλις το σαράντα οκτώ τοις εκατό (48%) των παιδιών ηλικίας εννέα (9) έως δεκαέξι (16) ετών δηλώνουν ότι αισθάνονται ασφαλή στο διαδίκτυο.

Η αξιολόγηση επιπτώσεων εξετάζει τα προτεινόμενα μέτρα υπό το πρίσμα των άρθρων 24 και 52 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και καταλήγει ότι οι ηλικιακοί περιορισμοί, οι υποχρεώσεις ασφαλούς σχεδιασμού και οι μηχανισμοί ηλικιακής διασφάλισης συνιστούν αναγκαία και πρόσφορα μέτρα για τη διασφάλιση της προστασίας των δικαιωμάτων των παιδιών εντός του ψηφιακού περιβάλλοντος. Η Επιτροπή θεωρεί ότι τα μέτρα αυτά υπηρετούν το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και βρίσκονται εντός των ορίων της αρχής της αναλογικότητας, εφόσον συνοδεύονται από επαρκείς εγγυήσεις προστασίας θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Τέλος, η αξιολόγηση επιπτώσεων υπογραμμίζει ότι η προστασία των ανηλίκων δεν μπορεί να εξασφαλιστεί μέσω ενός μόνο εργαλείου πολιτικής. Αντιθέτως, στηρίζεται σε συνδυασμό ηλικιακών περιορισμών, μηχανισμών διασφάλισης ηλικίας, υποχρεώσεων ασφαλούς σχεδιασμού, εργαλείων γονικής υποστήριξης, δράσεων ψηφιακής παιδείας και ενημέρωσης.

A.1.1.6. Σχέση της εθνικής ρύθμισης με το υπό διαμόρφωση ενωσιακό πλαίσιο

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, η προτεινόμενη ελληνική ρύθμιση δεν εισάγει μηχανισμούς ξένους προς την εξελισσόμενη ενωσιακή προσέγγιση, αλλά κινείται στην ίδια κατεύθυνση κανονιστικής πολιτικής με εκείνη που διαμορφώνεται σήμερα σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ενίσχυση της προστασίας της υγείας, της ασφάλειας, της ιδιωτικότητας και της ομαλής ανάπτυξης των ανηλίκων στο ψηφιακό περιβάλλον.

Δεδομένου ότι το ενωσιακό κανονιστικό πλαίσιο για την προστασία των ανηλίκων στο ψηφιακό περιβάλλον εξακολουθεί να τελεί υπό διαμόρφωση, οι αξιολογούμενες ρυθμίσεις αποσκοπούν στην άμεση αντιμετώπιση των διαπιστωμένων κινδύνων, και επομένως στην υπερκέραση του ενωσιακού νομοθέτη, οι επιταγές του οποίου, ιδίως όταν περιβάλλονται τον νομικό μανδύα του Κανονισμού, δεσμεύουν τον εθνικό, σύμφωνα και με το άρθρο 288 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συνεπώς διευκρινίζεται στην παρ. 2 του ακροτελεύτιου άρθρου 6 πως οι αξιολογούμενες ρυθμίσεις καλύπτουν το υφιστάμενο ρυθμιστικό διάστημα έως την οριστική διαμόρφωση του ενωσιακού αυτού πλαισίου. Τίθεται, δηλαδή, γενική ρήτρα αυτοδίκαιης παύσης ισχύος των εθνικών ρυθμίσεων από την έναρξη ισχύος ενωσιακού Κανονισμού που ρυθμίζει το ίδιο αντικείμενο, προκειμένου να διασφαλιστεί η συνοχή του εθνικού με το ενωσιακό κανονιστικό πλαίσιο και να αποφευχθεί η διατήρηση παράλληλων ρυθμίσεων για το ίδιο ζήτημα.

A.1.2 Ποιους φορείς ή πληθυσμιακές ομάδες αφορά η αξιολογούμενη ρύθμιση;

Οι αξιολογούμενες ρυθμίσεις αφορούν πρωτίστως στους ανηλικούς κάτω των δεκαπέντε (15) ετών, στους γονείς και τους κηδεμόνες αυτών, τους παρόχους επιγραμμικών υπηρεσιών

κοινωνικής δικτύωσης, και τις αρμόδιες εθνικές εποπτικές αρχές, οι οποίες αποκτούν αρμοδιότητα για την παρακολούθηση της εφαρμογής των προτεινόμενων διατάξεων.

A.2 Η αναγκαιότητα της αξιολογούμενης ρύθμισης	
A.2.1 Το εν λόγω ζήτημα έχει αντιμετωπιστεί με νομοθετική ρύθμιση στο παρελθόν;	
NAI ☒ OXI ☐	
Εάν NAI, ποιο είναι το ισχύον νομικό πλαίσιο που ρυθμίζει το ζήτημα;	
Άρθρα 2 και 5 του ν. 5099/2024 (Α' 48).	
A.2.2 Γιατί δεν είναι δυνατό να αντιμετωπιστεί στο πλαίσιο της υφιστάμενης νομοθεσίας;	
i) με αλλαγή προεδρικού διατάγματος, υπουργικής απόφασης ή άλλης κανονιστικής πράξης;	Τα ζητήματα που αντιμετωπίζουν οι αξιολογούμενες ρυθμίσεις δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπιστούν με αλλαγή προεδρικού διατάγματος, υπουργικής απόφασης ή άλλης κανονιστικής πράξης, διότι δεν υπάρχει σχετική νομοθετική εξουσιοδότηση.
ii) με αλλαγή διοικητικής πρακτικής συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας νέας ερμηνευτικής προσέγγισης της υφιστάμενης νομοθεσίας;	Τα ζητήματα που αντιμετωπίζουν οι αξιολογούμενες ρυθμίσεις δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπιστούν με αλλαγή διοικητικής πρακτικής, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας νέας ερμηνευτικής προσέγγισης της υφιστάμενης νομοθεσίας, διότι απαιτείται ρύθμιση με τυπικό νόμο.
iii) με διάθεση περισσότερων ανθρώπινων και υλικών πόρων;	Τα ζητήματα που αντιμετωπίζουν οι αξιολογούμενες ρυθμίσεις δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπιστούν με διάθεση περισσότερων ανθρώπινων και υλικών πόρων, διότι δεν απαιτούν επιχειρησιακές, αλλά ρυθμιστικές αλλαγές.

A.3 Συναφείς πρακτικές
Έχετε λάβει υπόψη συναφείς πρακτικές άλλων χωρών της Ε.Ε. ή του Ο.Ο.Σ.Α., οργάνων της Ε.Ε. ή διεθνών οργανισμών;
NAI ☒ OXI ☐
Εάν NAI, αναφέρατε συγκεκριμένα ποιες είναι αυτές, σε ποια σημεία της ρύθμισης αξιοποιήθηκαν, και πώς συγκρίνονται με την ελληνική πραγματικότητα:
1. Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) / <u>Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) study</u> – Μελέτη για τις Συμπεριφορές Υγείας σε Μαθητές Σχολικής Ηλικίας του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ)

2. Έκθεση του ΠΟΥ αναδεικνύει την ανάγκη για υγιέστερες διαδικτυακές συνήθειες μεταξύ των εφήβων (WHO - New WHO report indicates need for healthier online habits among adolescents)¹.
3. Μελέτη PubMed Central (PMC) που λειτουργεί υπό την Εθνική Βιβλιοθήκη Ιατρικής των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, «Προβληματική χρήση του διαδικτύου και θυματοποίηση στον κυβερνοχώρο: Εμπειρική μελέτη σε Ισπανούς εφήβους» («Problematic Use of the Internet and Cybervictimization: An Empirical Study with Spanish Adolescents»)²
4. Μελέτη του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) «Πώς είναι η ζωή των παιδιών στην ψηφιακή εποχή;» («How's Life for Children in the Digital Age?»)³
5. Εθνική Στρατηγική Προστασίας των Ανηλίκων από τον Εθισμό στο Διαδίκτυο.
6. Τα αποτελέσματα πανελλαδικής έρευνας σε δύο χιλιάδες πεντακόσιους (2.500) μαθητές για διαδικτυακές συνήθειες και τον νόμο για τις ψηφιακές υπηρεσίες (DSA) του Ελληνικού Κέντρου Ασφαλούς Διαδικτύου (SaferInternetforKids)⁴

Α.4 Κατ' άρθρον ανάλυση της αξιολογούμενης ρύθμισης	
Άρθρο	Ανάλυση
Άρθρο 1 Σκοπός	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση ορίζεται ο σκοπός του παρόντος.
Άρθρο 2 Αντικείμενο	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση ορίζεται το αντικείμενο του παρόντος.
Άρθρο 3 Προστασία ανηλίκων κατά τη χρήση επιγραμμικών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης – Προσθήκη περ. ζ) στο άρθρο 2 του ν. 5099/2024	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επεκτείνεται το αντικείμενο του ν. 5099/2024, ώστε να περιλαμβάνει ρητώς και την προστασία των ανηλίκων κατά τη χρήση επιγραμμικών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης μέσω της θέσπισης ελάχιστου ορίου ηλικίας πρόσβασης στις υπηρεσίες αυτές. Η προσθήκη αυτή καθιστά σαφές ότι η προστασία των ανηλίκων αποτελεί πλέον αυτοτελή σκοπό του νόμου και εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/2065 (εφεξής: «Digital Services Act» ή «DSA»), ιδίως του άρθρου 28 αυτού περί προστασίας των ανηλίκων. Η προτεινόμενη διάταξη δεν εισάγει νέες υποχρεώσεις πέραν όσων προβλέπονται από τον DSA. Αντιθέτως, καθορίζει σε εθνικό επίπεδο το ελάχιστο όριο ηλικίας πρόσβασης, το οποίο οι πάροχοι λαμβάνουν υπόψη κατά την εφαρμογή των κατάλληλων και αναλογικών μέτρων προστασίας που ήδη προβλέπει το ενωσιακό δίκαιο. Με την προσθήκη της περ. ζ) στο άρθρο 2 του ν. 5099/2024, τίθεται το νομικό έρεισμα για τη θεσμοθέτηση του συνεκτικού πλαισίου προστασίας των ανηλίκων κατά τη χρήση

¹ <https://www.who.int/europe/news/item/25-09-2024-teens--screens-and-mental-health>

² <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC12189989/?utm>

³ https://www.oecd.org/en/publications/how-s-life-for-children-in-the-digital-age_0854b900-en/full-report/how-children-use-digital-media_a8d3a6d0.html#chapter-d1e3401-61d21c5833

⁴ <https://saferinternet4kids.gr/nea/surveydsa/>

	επιγραμμικών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης, όπως αυτό αποτυπώνεται στο Κεφάλαιο Β' του προτεινόμενου σχεδίου νόμου.
Άρθρο 4 Θέσπιση ορίου ηλικίας για τη χρήση επιγραμμικών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης – Προσθήκη άρθρου 4Α στον ν. 5099/2024	Με τις αξιολογούμενες ρυθμίσεις θεσπίζεται ελάχιστο όριο ηλικίας δεκαπέντε (15) ετών για την πρόσβαση σε επιγραμμικές υπηρεσίες κοινωνικής δικτύωσης. Η ρύθμιση αποσκοπεί στη μείωση της έκθεσης των μικρότερων ανηλίκων στους κινδύνους που συνδέονται με τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, όπως ο εθισμός και η διατάραξη της ψυχικής υγείας. Η διάταξη εφαρμόζεται τεχνολογικά ουδέτερα και δεν επιβάλλει συγκεκριμένη μέθοδο επαλήθευσης ηλικίας. Οι πάροχοι δύνανται να χρησιμοποιούν οποιοδήποτε σύστημα επαλήθευσης ηλικίας πληροί τις απαιτήσεις αποτελεσματικότητας, αξιοπιστίας, αναλογικότητας, ελαχιστοποίησης δεδομένων και προστασίας της ιδιωτικής ζωής, σύμφωνα με το άρθρο 28 του DSA και τις σχετικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Στο πλαίσιο αυτό, εφαρμογές όπως το «Kids Wallet» και το «Gov.gr Wallet» αποτελούν ενδεδειγμένα παραδείγματα μηχανισμών επαλήθευσης ηλικίας που μπορούν να αξιοποιηθούν στην ελληνική έννομη τάξη. Η προτεινόμενη διάταξη δεν επιβάλλει τη χρήση των συγκεκριμένων εφαρμογών ούτε αποκλείει άλλες ισοδύναμες λύσεις, υπό την προϋπόθεση ότι αυτές είναι συμβατές με τις σχετικές ευρωπαϊκές τεχνικές προδιαγραφές, το ευρωπαϊκό πλαίσιο επαλήθευσης ηλικίας και το European Digital Identity Wallet (EUDI Wallet). Έπειτα, διευκρινίζεται στην παρ. 2 του άρθρου 4Α του ν. 5099/2024, ότι για τους σκοπούς εφαρμογής της αξιολογούμενης ρύθμισης, ως ημερομηνία γέννησης όλων των προσώπων που έχουν γεννηθεί εντός του ίδιου ημερολογιακού έτους θεωρείται η 1η Ιανουαρίου. Η επιλογή αυτή αποτρέπει τη διαφορετική μεταχείριση ανηλίκων της ίδιας ηλικιακής ομάδας και σχολικής τάξης, διευκολύνει την πρακτική εφαρμογή των μηχανισμών επαλήθευσης ηλικίας και ενισχύει την ασφάλεια δικαίου για τους χρήστες, τους γονείς και τους παρόχους υπηρεσιών.
Άρθρο 5 Ορισμός αρμόδιων αρχών – Προσθήκη παρ. 2 στο άρθρο 5 του ν. 5099/2024	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση του άρθρου 5 προστίθεται νέα παρ. 2 στο άρθρο 5 του ν. 5099/2024, προκειμένου να ορισθεί ρητώς ότι οι αρμόδιες αρχές της παρ. 1 είναι αρμόδιες και για την εποπτεία της εφαρμογής του νέου άρθρου 4Α του ν. 5099/2024, όπως αυτό εισάγεται με το άρθρο 4 του παρόντος. Περαιτέρω, προβλέπεται ότι οι αρχές αυτές ασκούν τις εξουσίες της παρ. 2 του άρθρου 11 του ν. 5099/2024, διασφαλίζοντας, έτσι, τη συνοχή του θεσμικού συστήματος εποπτείας του ν. 5099/2024. Συνεπώς, η προτεινόμενη διάταξη δεν θεσπίζει νέο μηχανισμό εποπτείας ούτε νέο σύστημα επιβολής διοικητικών κυρώσεων, αλλά επεκτείνει τις αρμοδιότητες των ήδη αρμόδιων εθνικών αρχών [Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ) και Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΠΔΠΧ)] ώστε να καλύπτουν και την εφαρμογή του νέου πλαισίου. Δεν αμφισβητείται σαφώς πως η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ), διατηρεί τις

	αρμοδιότητές της ως Συντονιστής Ψηφιακών Υπηρεσιών που απορρέουν ήδη από τον ν. 5099/2024, για το σύνολο του νόμου. Διευκρινίζεται ότι η εποπτεία και η επιβολή των προβλεπόμενων μέτρων πραγματοποιούνται σύμφωνα με τον DSA. Ειδικότερα, όταν πρόκειται για πάροχο επιγραμμικής υπηρεσίας κοινωνικής δικτύωσης εγκατεστημένο στην Ελλάδα, η διαπίστωση παράβασης του άρθρου 4Α του ν. 5099/2024 εξετάζεται από τις αρμόδιες ελληνικές αρχές και, κατά περίπτωση, το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης ή η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα ασκούν τις προβλεπόμενες εποπτικές και κυρωτικές αρμοδιότητες. Εφόσον, όμως, ο πάροχος είναι εγκατεστημένος σε άλλο κράτος μέλος, η καταγγελία μπορεί να υποβληθεί στην Ελλάδα, ο δε Συντονιστής Ψηφιακών Υπηρεσιών εξετάζει τη χώρα εγκατάστασης του παρόχου και, εφόσον αυτή δεν είναι η Ελλάδα, διαβιβάζει την υπόθεση στον αρμόδιο Συντονιστή Ψηφιακών Υπηρεσιών (Digital Services Coordinator) του κράτους εγκατάστασης, ο οποίος είναι αρμόδιος για τη διερεύνηση της υπόθεσης και την επιβολή των προβλεπόμενων μέτρων και κυρώσεων. Προκειμένου για Πολύ Μεγάλες Επιγραμμικές Πλατφόρμες (Very Large Online Platforms – VLOPs), όταν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ήδη κινήσει διαδικασία σύμφωνα με το Κεφάλαιο IV του DSA, η εποπτεία και η επιβολή κυρώσεων ασκούνται από την ίδια την Επιτροπή. Σε αντίθετη περίπτωση, αρμόδιο παραμένει το κράτος μέλος εγκατάστασης του παρόχου, όπως προβλέπεται στον Κανονισμό. Κατά συνέπεια, η προτεινόμενη διάταξη δεν εισάγει αυτοτελές εθνικό καθεστώς επιβολής κυρώσεων, ούτε προβλέπει νέα διοικητικά πρόστιμα, αλλά εντάσσεται στο ήδη ισχύον ενωσιακό και εθνικό πλαίσιο εποπτείας και επιβολής του DSA και του ν. 5099/2024.
Άρθρο 6 Έναρξη ισχύος	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση προσδιορίζεται η έναρξη ισχύος του παρόντος από την 1η Ιανουαρίου 2027, ενώ τίθεται γενική ρήτρα αυτοδίκαιης παύσης ισχύος των εθνικών ρυθμίσεων από την έναρξη εφαρμογής ενωσιακού Κανονισμού που ρυθμίζει το ίδιο αντικείμενο, προκειμένου να διασφαλιστεί η συνοχή του εθνικού με το ενωσιακό κανονιστικό πλαίσιο και να αποφευχθεί η διατήρηση παράλληλων ρυθμίσεων για το ίδιο ζήτημα.

A.5 Στόχοι της αξιολογούμενης ρύθμισης	
A.5.1 Ποιοι είναι οι στόχοι της αξιολογούμενης ρύθμισης (βραχυπρόθεσμοι και μακροπρόθεσμοι);	
Βραχυπρόθεσμοι στόχοι: α) η θέσπιση σαφούς και ενιαίου νομοθετικού πλαισίου για την προστασία των ανηλίκων κατά τη χρήση επιγραμμικών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης και	

β) η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της εποπτείας από τις αρμόδιες εθνικές αρχές μέσω της διεύρυνσης των αρμοδιοτήτων τους για την παρακολούθηση της εφαρμογής των νέων διατάξεων.

Μακροπρόθεσμοι στόχοι:

- α) η δημιουργία ασφαλέστερου ψηφιακού περιβάλλοντος για τα παιδιά,
- β) η ενίσχυση της πρόληψης έναντι του ψηφιακού εθισμού,
- γ) η ενίσχυση της προστασίας της ψυχικής υγείας των ανηλίκων,
- δ) η υλοποίηση συνεκτικής εθνικής στρατηγικής για την προστασία των ανηλίκων στο ψηφιακό περιβάλλον, η οποία περιλαμβάνει δράσεις ενημέρωσης, ψηφιακής παιδείας και γονικής υποστήριξης,
- ε) η σταδιακή διαμόρφωση κουλτούρας ασφαλούς και υπεύθυνης χρήσης των ψηφιακών υπηρεσιών,
- στ) η ομαλή μετάβαση από το εθνικό πλαίσιο στο εναρμονισμένο ενωσιακό πλαίσιο προστασίας των ανηλίκων.

A.5.2 Οι στόχοι που επιδιώκονται με την αξιολογούμενη ρύθμιση πληρούν τα κριτήρια S.M.A.R.T.;

NAI ☒ OXI ☐

Εάν NAI, αναφέρατε αν πληρούν τα παρακάτω κριτήρια:

Specific (Συγκεκριμένοι)	NAI. Οι στόχοι συνίστανται στον περιορισμό της πρόσβασης στις επιγραμμικές υπηρεσίες κοινωνικής δικτύωσης των ανηλίκων που εμπίπτουν στην απαγόρευση του νέου άρθρου 4Α του ν. 5099/2024, στη μείωση της έκθεσής τους στους συναφείς κινδύνους και στην αποτελεσματική εποπτεία της εφαρμογής του μέτρου. Ο καλυπτόμενος πληθυσμός προσδιορίζεται σύμφωνα με τον τρόπο υπολογισμού της ηλικίας που προβλέπει η παρ. 2 του ίδιου άρθρου. Οι στόχοι συνδέονται με συγκεκριμένη κατηγορία υπηρεσιών, προσδιορισμένη πληθυσμιακή ομάδα και ορισμένες αρμόδιες εποπτικές αρχές.
Measurable (Μετρήσιμοι)	NAI. Η επίτευξη του βασικού στόχου μπορεί να παρακολουθείται ιδίως μέσω: α) του ποσοστού των ανηλίκων που εμπίπτουν στην απαγόρευση και εξακολουθούν να χρησιμοποιούν τις καλυπτόμενες υπηρεσίες, β) του ποσοστού επιτυχούς παράκαμψης των μηχανισμών επαλήθευσης ηλικίας, γ) του αριθμού και του χρόνου εξέτασης των σχετικών καταγγελιών και δ) των περιστατικών εσφαλμένου αποκλεισμού χρηστών που δικαιούνται πρόσβαση.
Achievable (Επιτεύξιμοι)	NAI. Η εφαρμογή της ρύθμισης στηρίζεται σε υφιστάμενες εποπτικές αρχές και στη δυνατότητα αξιοποίησης υφιστάμενων λειτουργικοτήτων επαλήθευσης ηλικίας, χωρίς σύσταση νέου φορέα. Η επίτευξη των στόχων προϋποθέτει σαφή κατανομή αρμοδιοτήτων, επαρκείς ανθρώπινους και τεχνικούς πόρους, λειτουργικούς μηχανισμούς ηλικιακού ελέγχου και αποτελεσματική συνεργασία με

	τους παρόχους και τις αρμόδιες ενωσιακές και εθνικές αρχές, σύμφωνα με το εφαρμοστέο δίκαιο.
Relevant (Σχετικοί)	ΝΑΙ. Οι στόχοι ανταποκρίνονται στο πρόβλημα της πρώιμης πρόσβασης των ανηλίκων σε υπηρεσίες κοινωνικής δικτύωσης και της έκθεσής τους σε κινδύνους για την υγεία, την ασφάλεια και την ομαλή ψυχοκοινωνική τους ανάπτυξη. Συνδέονται άμεσα με την προστασία της παιδικής ηλικίας και με την Εθνική Στρατηγική Προστασίας των Ανηλίκων από τον Εθισμό στο Διαδίκτυο. Η συμβολή της ρύθμισης αξιολογείται σε συνδυασμό με τις συμπληρωματικές δράσεις ενημέρωσης, ψηφιακής παιδείας και γονικής υποστήριξης, με διακριτή αποτίμηση των αποτελεσμάτων του ηλικιακού περιορισμού.
Time-bound (Χρονικά προσδιορισμένοι)	ΝΑΙ. Η έναρξη ισχύος των ουσιαστικών ρυθμίσεων ορίζεται ρητά για την 1η Ιανουαρίου 2027 ενώ, ταυτόχρονα, οριοθετείται η διάρκεια ισχύος του εθνικού πλαισίου μέσω της ρήτρας αυτοδίκαιης παύσης ισχύος της παρ. 2 του άρθρου 6.
A.5.3 Η αξιολογούμενη ρύθμιση προάγει τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών; ΝΑΙ ☒ ΟΧΙ ☐ Εάν ΝΑΙ, ποιοι είναι οι συναφείς στόχοι και ποια η συμβολή της ρύθμισης;	
ΝΑΙ. οι αξιολογούμενες ρυθμίσεις συνδέονται ιδίως με τον στόχο 3 «Καλή Υγεία και Ευημερία», καθώς επιδιώκουν την ενίσχυση της προστασίας των ανηλίκων από κινδύνους που συνδέονται με τη χρήση επιγραμμικών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης.	
A.5.4 Με την αξιολογούμενη ρύθμιση επιδιώκονται οι στόχοι της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία; ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☒ Εάν ΝΑΙ, ποιοι είναι οι συναφείς στόχοι και με ποιο τρόπο υλοποιούνται.	

A.6 Ψηφιακή διακυβέρνηση	
A.6.1 Προβλέπεται η χρήση πληροφοριακού συστήματος για την επίτευξη των στόχων της αξιολογούμενης ρύθμισης; ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☒ Εάν ΝΑΙ, ποιο είναι το σύστημα αυτό;	
Για την εφαρμογή των αξιολογούμενων ρυθμίσεων προβλέπεται η δυνατότητα αξιοποίησης υφιστάμενων ψηφιακών λειτουργικοτήτων επαλήθευσης ηλικίας, σύμφωνα με την παρ. 11 του άρθρου 80 και την παρ. 5 του άρθρου 80Α του ν. 4954/2022 (Α' 136), ιδίως μέσω των εφαρμογών Gov.gr Wallet και KidsWallet, χωρίς να αποκλείεται η χρήση άλλων ισοδύναμων λύσεων.	

A.6.2 Το προβλεπόμενο πληροφοριακό σύστημα είναι συμβατό με την εκάστοτε ψηφιακή στρατηγική της χώρας (Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού); NAI ☐ OXI ☐ Εάν ΝΑΙ, αναφέρατε με ποιο τρόπο είναι συμβατό.
Η αξιοποίηση υφιστάμενων ψηφιακών λειτουργικοτήτων επαλήθευσης ηλικίας συνάδει με τους στόχους της εθνικής στρατηγικής ψηφιακού μετασχηματισμού, ιδίως ως προς την αξιοποίηση ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών, την ενίσχυση της ασφάλειας των ψηφιακών συναλλαγών και την προστασία των ανηλίκων κατά τη χρήση επιγραμμικών υπηρεσιών.
A.6.3 Διασφαλίζεται η διαλειτουργικότητα του εν λόγω πληροφοριακού συστήματος με άλλα υφιστάμενα συστήματα; NAI ☐ OXI ☒ Εάν ΝΑΙ, αναφέρατε ποια είναι αυτά τα συστήματα:

B. Έκθεση νομιμότητας

B.1 Συναφείς συνταγματικές διατάξεις	
	• Παρ. 1 του άρθρου 5Α του Συντάγματος, περί δικαιώματος στην πληροφόρηση. • Παρ. 2 του άρθρου 5Α του Συντάγματος, περί δικαιώματος συμμετοχής στην Κοινωνία της Πληροφορίας. • Άρθρο 9Α του Συντάγματος, περί προστασίας των προσωπικών δεδομένων. • Παρ. 1 του άρθρου 21 του Συντάγματος, περί προστασίας της οικογένειας, του γάμου, της μητρότητας και της παιδικής ηλικίας. • Παρ. 3 του άρθρου 21 του Συντάγματος, περί κρατικής μέριμνας για την υγεία των πολιτών. • Παρ. 1 του άρθρου 25 του Συντάγματος, περί προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της αρχής της αναλογικότητας.
B.2 Ενωσιακό δίκαιο	
Πρωτογενές ενωσιακό δίκαιο (συμπεριλαμβανομένου του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων)	α) Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) • Άρθρο 16 ΣΛΕΕ, περί προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. • Άρθρο 288 ΣΛΕΕ, περί νομικής φύσης και δεσμευτικότητας των πράξεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. β) Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

	• Άρθρο 7, περί σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής. • Άρθρο 8, περί προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. • Άρθρο 11, περί ελευθερίας έκφρασης και πληροφόρησης. • Άρθρο 16, περί επιχειρηματικής ελευθερίας. • Άρθρο 24, περί δικαιωμάτων του παιδιού. • Άρθρο 52, περί εμβέλειας και ερμηνείας των δικαιωμάτων και αρχών, ιδίως των προϋποθέσεων περιορισμού της άσκησης θεμελιωδών δικαιωμάτων.
Κανονισμός	1. Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2065 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19ης Οκτωβρίου 2022 σχετικά με την ενιαία αγορά ψηφιακών υπηρεσιών και την τροποποίηση της οδηγίας 2000/31/EK (πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες / Digital Services Act). 2. Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/EK (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων). 3. Πρόταση COM(2026) 681 final, 2026/0286(COD) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που υπεβλήθη την 17η Σεπτεμβρίου 2026 για τη διαμόρφωση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου με τίτλο «EU KIDS ACT - EU Keeping Internet Digital Spaces Accountable and Trustworthy».
Οδηγία	
Απόφαση	
B.3 Συναφείς διατάξεις διεθνών συνθηκών ή συμφωνιών	
Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου	• Άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), περί δικαιώματος σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής και • Άρθρο 10 ελευθερίας έκφρασης και πληροφόρησης, αντίστοιχα.

Διεθνείς συμβάσεις	Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η οποία κυρώθηκε με τον ν. 2101/1992 (Α' 192): • Άρθρο 3, περί πρωταρχικής συνεκτίμησης του συμφέροντος του παιδιού σε όλες τις αποφάσεις που το αφορούν. • Άρθρο 13, περί ελευθερίας έκφρασης του παιδιού και δικαιώματος αναζήτησης, λήψης και διάδοσης πληροφοριών και ιδεών. • Άρθρο 16, περί προστασίας της ιδιωτικής ζωής, της οικογένειας, της κατοικίας, της αλληλογραφίας, της τιμής και της υπόληψης του παιδιού. • Άρθρο 17, περί πρόσβασης του παιδιού σε πληροφορίες και υλικό από διάφορες εθνικές και διεθνείς πηγές και προστασίας του από επιβλαβείς πληροφορίες και υλικό. • Άρθρο 19, περί προστασίας του παιδιού από κάθε μορφή σωματικής ή ψυχικής βίας, κακοποίησης, παραμέλησης και εκμετάλλευσης. • Άρθρο 24, περί δικαιώματος του παιδιού στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο υγείας και στην πρόσβαση σε υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης.
B.4 Συναφής νομολογία των ανωτάτων και άλλων εθνικών δικαστηρίων, καθώς και αποφάσεις των Ανεξάρτητων Αρχών	
Πηγή	Στοιχεία και βασικό περιεχόμενο απόφασης
Ανώτατο ή άλλο εθνικό δικαστήριο	
Ανεξάρτητη Αρχή	
B.5 Συναφής ευρωπαϊκή και διεθνής νομολογία	
Πηγή	Στοιχεία και βασικό περιεχόμενο απόφασης
Νομολογία Δικαστηρίου Ε.Ε.	
Νομολογία Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου	
Άλλα ευρωπαϊκά ή διεθνή δικαστήρια ή διαιτητικά όργανα	

Γ. Έκθεση διαβούλευσης

Γ.1 Διαβούλευση με φορείς κατά τη διάρκεια της νομοπαρασκευαστικής διαδικασίας	
Συνεργασία με Υπουργεία / υπηρεσίες	

Συνεργασία με κοινωνικούς φορείς / Ανεξάρτητες Αρχές	
Συνεργασία με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ελλάδος	Ναι, υποβλήθηκε γνώμη, κατόπιν σχετικού αιτήματος σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 82 του Συντάγματος.
Διεθνής διαβούλευση	Το αρχικό σχέδιο κοινοποιήθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 8 Μαΐου 2026 στο πλαίσιο της διαδικασίας της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/1535, με αριθμό κοινοποίησης 2026/233/GR. Στο πλαίσιο της διαδικασίας ακολούθησε ανταλλαγή πληροφοριών με τις υπηρεσίες της Επιτροπής και έκδοση λεπτομερούς γνώμης στις 7 Αυγούστου 2026, η οποία ελήφθη υπόψη κατά την αναδιαμόρφωση του σχεδίου.

Γ.2 Διαβούλευση μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας www.opengov.gr		
Οι αξιολογούμενες ρυθμίσεις των άρθρων 3 έως 5 τέθηκαν σε δημόσια διαβούλευση στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης με τίτλο «Μέτρα για την προστασία από στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού σύμφωνα με την Οδηγία (ΕΕ) 2024/1069 – Νέο πλαίσιο για τη συμμόρφωση της Διοίκησης στις δικαστικές αποφάσεις – Λοιπές διατάξεις», ως άρθρα 75 έως 77 αντίστοιχα του Μέρους ΣΤ', από την Τρίτη 7 Ιουλίου 2026 έως τη Δευτέρα 20 Ιουλίου 2026 ώρα 09:00. Επί των συγκεκριμένων ρυθμίσεων υποβλήθηκαν επτά (7) συναφή σχόλια, τα οποία έτυχαν πλήρους καταγραφής και επεξεργασίας. Το σύνολο των σχολίων είναι προσβάσιμο στην ιστοσελίδα https://opengov.gr/ministryofjustice/deliberations/dimosia-ilektroniki-diavoyleysi-gia-to-schedio-nomoy-toy-ypourgeiou-dikaioynis-me-titlo-metra-gia/?article_page=6 .		
Αριθμός συμμετεχόντων	Επτά (7)	
Αριθμός σχολίων	Επτά (7)	
Επί των γενικών αρχών της αξιολογούμενης ρύθμισης	Σχόλια που υιοθετήθηκαν	Μηδεν (0)
	Σχόλια που δεν υιοθετήθηκαν (συμπεριλαμβανομένης επαρκούς αιτιολόγησης)	Μηδέν (0), καθότι δεν ήταν επί της αρχής
Επί των άρθρων της αξιολογούμενης ρύθμισης	Σχόλια που υιοθετήθηκαν	Μηδέν (0). Δεν επήλθε τροποποίηση των άρθρων 75 έως 77 (νυν 3 έως 5) συνεπεία των σχολίων που υποβλήθηκαν κατά τη δημόσια διαβούλευση. Μεταγενέστερες προσαρμογές του σχεδίου επήλθαν στο πλαίσιο της περαιτέρω νομικής και νομοτεχνικής επεξεργασίας του και της διαδικασίας κοινοποίησης κατά την Οδηγία (ΕΕ) 2015/1535

	Σχόλια που δεν υιοθετήθηκαν (συμπεριλαμβανομένης επαρκούς αιτιολόγησης)	Υποβλήθηκαν επτά (7) συναφή σχόλια επί των άρθρων 75 έως 77 (νυν άρθρα 3 έως 5), τα οποία δεν υιοθετήθηκαν. Οι παρατηρήσεις, που αναδείχθηκαν από περισσότερα του ενός σχόλια, ομαδοποιούνται επιμερισμένα ως εξής: • Εκ των υποβληθέντων σχολίων πέντε (5) από αυτά αφορούσαν στην επιλογή της απαγόρευσης πρόσβασης πριν από τη συμπλήρωση του δέκατου πέμπτου (15ου) έτους ηλικίας, με τα οποία προτάθηκε η αντικατάσταση της οριζόντιας απαγόρευσης από ηπιότερα ή συμπληρωματικά μέτρα, όπως ρυθμίσεις safety-by-design και age-appropriate design, περιορισμοί σε εθιστικά χαρακτηριστικά των πλατφορμών, δράσεις ψηφιακής παιδείας και διαφοροποίηση της προστασίας ανά ηλικιακή ομάδα. Οι προτάσεις αυτές εξετάστηκαν κατά τη νομοπαρασκευαστική διαδικασία, ωστόσο, δεν κρίθηκε ότι δικαιολογούν μεταβολή του βασικού σχεδιασμού της επιλεγείσας ρυθμιστικής παρέμβασης. Τα προτεινόμενα μέτρα ψηφιακής παιδείας, ενημέρωσης και ασφαλούς σχεδιασμού μπορούν να λειτουργούν συμπληρωματικά προς το ηλικιακό όριο χωρίς να αξιολογείται ως αναγκαία η
--	--	---

		τροποποίηση των άρθρων 75 έως 77 (νυν άρθρα 3 έως 5). Όπως προκύπτει από το σύνολο της Ανάλυσης Συνεπειών Ρύθμισης, οι αξιολογούμενες ρυθμίσεις αποσκοπούν στην αντιμετώπιση της εκτεταμένης χρήσης μέσων κοινωνικής δικτύωσης από ανηλίκους μικρής ηλικίας και των κινδύνων που συνδέονται με την πρώιμη έκθεσή τους σε περιβάλλοντα, τα οποία βασίζονται σε προσωποποιημένες συστάσεις περιεχομένου, αδιάκοπη ροή πληροφοριών και λοιπούς μηχανισμούς ενίσχυσης της εμπλοκής των χρηστών. Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία του πεδίου Α.1.1. της Ανάλυσης Συνεπειών Ρύθμισης, το σαράντα ένα τοις εκατό (41%) των μαθητών του Δημοτικού και το πενήντα ένα τοις εκατό (51%) των μαθητών του Γυμνασίου και του Λυκείου άρχισαν να χρησιμοποιούν μέσα κοινωνικής δικτύωσης μεταξύ δέκα (10) και δώδεκα (12) ετών, ενώ ένας (1) στους τέσσερις (4) μαθητές δηλώνει ότι κάνει υπερβολική χρήση των σχετικών υπηρεσιών και χρειάζεται βοήθεια για τη μείωσή της. Επιπλέον, επισημαίνεται ότι η μεγάλη πλειονότητα των παιδιών αποκτά ήδη πρόσβαση στις σχετικές υπηρεσίες παρακάμπτοντας τους υφιστάμενους ελέγχους ηλικίας. Κατά την αξιολόγηση των εναλλακτικών επιλογών ελήφθησαν, επίσης, υπόψη οι
--	--	--

		πρόσφατες ενωσιακές εξελίξεις για την προστασία των ανηλίκων στο ψηφιακό περιβάλλον. Ειδικότερα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο πλαίσιο της πρότασης COM(2026) 681 final, EU KIDS ACT – “EU Keeping Internet Digital Spaces Accountable and Trustworthy” και της συνοδευτικής αξιολόγησης επιπτώσεων, διαπιστώνει ότι η υφιστάμενη προστασία των ανηλίκων στο διαδίκτυο παραμένει ανεπαρκής, ότι οι ανήλικοι εκτίθενται σε σημαντικούς κινδύνους, που συνδέονται με επιβλαβές περιεχόμενο, προβληματική χρήση και δυσμενείς επιπτώσεις στην ψυχική υγεία, και ότι απαιτείται συνδυασμός μέτρων που περιλαμβάνει ηλικιακούς περιορισμούς, υποχρεώσεις ασφαλούς σχεδιασμού και αποτελεσματική διασφάλιση κατάλληλης ηλικίας πρόσβασης. Περαιτέρω, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η απλή αυτοδήλωση ηλικίας δεν αποτελεί αποτελεσματικό μηχανισμό προστασίας (“self-declaration alone is not an effective age assurance measure”), ενώ αναγνωρίζει ότι η ηλικιακή ομάδα δεκατριών (13) έως δεκαπέντε (15) ετών εμφανίζει ιδιαίτερες αναπτυξιακές ευαλωτότητες ως προς την ψυχική υγεία, την κοινωνική επιρροή και την ανάληψη κινδύνων. Υπό τα δεδομένα αυτά, η θέσπιση σαφούς και
--	--	---

		αντικειμενικού κατώτατου ηλικιακού ορίου συνιστά πρόσφορο προληπτικό μέτρο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού προστασίας των ανηλίκων. Κατά τη διαμόρφωση της ρύθμισης πραγματοποιήθηκε στάθμιση μεταξύ, αφενός, του σκοπού προστασίας των ανηλίκων, ο οποίος συνδέεται με την υποχρέωση ιδιαίτερης μέριμνας για την παιδική ηλικία κατά την παρ. 1 του άρθρου 21 του Συντάγματος και με την αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού του άρθρου 24 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, αφετέρου, των δικαιωμάτων πρόσβασης στην πληροφορία, συμμετοχής στην ψηφιακή ζωή και ελευθερίας έκφρασης. Κατόπιν της στάθμισης αυτής κρίθηκε ότι ο περιορισμός αφορά αποκλειστικά σε συγκεκριμένη κατηγορία υπηρεσιών που εμφανίζει αυξημένους κινδύνους για ανηλίκους, εφαρμόζεται μόνο σε χρήστες κάτω του προβλεπόμενου ηλικιακού ορίου και δεν συνιστά γενικό περιορισμό της πρόσβασης των ανηλίκων στο διαδίκτυο ή στις ψηφιακές υπηρεσίες εν γένει. Ως εκ τούτου, δεν υπερβαίνει το αναγκαίο μέτρο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού δημοσίου συμφέροντος. • Εκ των υποβληθέντων σχολίων τέσσερα (4) από αυτά
--	--	---

		αφορούσαν στο πεδίο εφαρμογής, και συγκεκριμένα διατύπωναν επιφυλάξεις για την έννοια των «επιγραμμικών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης» και για το κατά πόσον καταλαμβάνονται υπηρεσίες ανταλλαγής μηνυμάτων, πλατφόρμες διαμοιρασμού βίντεο, διαδικτυακά παιχνίδια ή αποκεντρωμένες πλατφόρμες. Οι παρατηρήσεις δεν υιοθετήθηκαν, καθώς δεν κρίθηκε σκόπιμη η εισαγωγή αυτοτελούς εθνικού ορισμού που θα μπορούσε να αποκλίνει από τις σχετικές έννοιες του ενωσιακού δικαίου και να δημιουργήσει πρόσθετα ζητήματα οριοθέτησης. • Εκ των υποβληθέντων σχολίων έξι (6) αφορούσαν και στον τρόπο εφαρμογής του ηλικιακού ορίου, καταγράφοντας, ειδικότερα, παρατηρήσεις για την ανάγκη αξιόπιστου μηχανισμού επαλήθευσης ή εκτίμησης ηλικίας και για τους συναφείς κινδύνους προστασίας προσωπικών δεδομένων και κυβερνοασφάλειας. Οι παρατηρήσεις αυτές δεν οδήγησαν σε τροποποίηση των άρθρων 75 έως 77 (νυν 3 έως 5), καθώς οι συγκεκριμένες προτεινόμενες διατάξεις δεν επιβάλλουν τη χρήση συγκεκριμένου μέσου ταυτοποίησης ούτε προβλέπουν συλλογή εγγράφων ταυτοπροσωπίας. Τα ειδικότερα ζητήματα
--	--	---

	εφαρμογής των μεθόδων διασφάλισης της ηλικίας οφείλουν να αντιμετωπίζονται σύμφωνα με το άρθρο 28 του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/2065 και τις συναφείς κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με τήρηση των αρχών της αναγκαιότητας, της αναλογικότητας, της ελαχιστοποίησης των δεδομένων και της προστασίας της ιδιωτικότητας ήδη από τον σχεδιασμό. Συγχρόνως, επισημαίνεται, πως για την πρακτική εφαρμογή του ηλικιακού ορίου δύνανται να αξιοποιούνται υφιστάμενες εθνικές ψηφιακές λύσεις επαλήθευσης ηλικίας, όπως το Gov.gr Wallet και το KidsWallet, χωρίς οι εφαρμογές αυτές να καθιερώνονται ως αποκλειστικός τρόπος εφαρμογής της ρύθμισης. Η χρήση μηχανισμών διασφάλισης της ηλικίας πρέπει να γίνεται σύμφωνα με το εφαρμοστέο ενωσιακό δίκαιο και τις αρχές της αποτελεσματικότητας, της αναλογικότητας, της ελαχιστοποίησης των δεδομένων, της ασφάλειας και της προστασίας της ιδιωτικής ζωής. • Εκ των υποβληθέντων σχολίων δύο (2) από αυτά διατύπωσαν αμφιβολίες για την αρμοδιότητα και την επιχειρησιακή δυνατότητα του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης και της Αρχής Προστασίας Δεδομένων
--	--

		Προσωπικού Χαρακτήρα. Οι παρατηρήσεις περί της ανάγκης δημιουργίας νέου εποπτικού φορέα δεν υιοθετήθηκαν. Η προτεινόμενη διάταξη απονέμει ρητώς στις ήδη ορισμένες αρμόδιες αρχές του ν. 5099/2024 την αρμοδιότητα εποπτείας της εφαρμογής του νέου άρθρου 4Α και τις σχετικές εποπτικές εξουσίες. Με τον τρόπο αυτό αξιοποιείται η υφιστάμενη θεσμική αρχιτεκτονική εφαρμογής του DSA χωρίς να δημιουργείται νέο παράλληλο σύστημα εποπτείας. Η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων εξακολουθεί να ασκεί τις αρμοδιότητές της ως Συντονιστής Ψηφιακών Υπηρεσιών σύμφωνα με το ισχύον πλαίσιο. • Εκ των υποβληθέντων σχολίων τέσσερα (4) επικεντρώθηκαν και σε ευρύτερα μέτρα προστασίας των ανηλίκων στο ψηφιακό περιβάλλον, στα οποία προτάθηκαν η ενίσχυση της συμμετοχής των παιδιών στη διαμόρφωση της πολιτικής, η ειδική προστασία ευάλωτων ομάδων, η ενίσχυση μηχανισμών αναφοράς και καταγγελίας, η πρόσβαση ερευνητών σε δεδομένα των πλατφορμών και συστηματικές δράσεις ενημέρωσης γονέων και εκπαιδευτικών. Οι προτάσεις αυτές δεν ενσωματώθηκαν στα άρθρα 75 έως 77 (νυν 3 έως 5), καθώς αφορούν σε ευρύτερες
--	--	---

	παρεμβάσεις πολιτικής για την προστασία των ανηλίκων στο ψηφιακό περιβάλλον και υπερβαίνουν το ειδικό αντικείμενο των συγκεκριμένων διατάξεων. Οι παρατηρήσεις περί συμβατότητας της ρύθμισης με το ενωσιακό δίκαιο και περί της διαδικασίας TRIS εξετάστηκαν αυτοτελώς στο πλαίσιο της προβλεπόμενης από την Οδηγία (ΕΕ) 2015/1535 διαδικασίας κοινοποίησης και, ως εκ τούτου, δεν αποτέλεσαν αντικείμενο ενσωμάτωσης μέσω της δημόσιας διαβούλευσης. • Εκ των υποβληθέντων σχολίων δύο (2) από αυτά τοποθετήθηκαν και για τη σχέση της προτεινόμενης διάταξης με το υφιστάμενο πλαίσιο προστασίας των προσωπικών δεδομένων των ανηλίκων, στα οποία επισημάνθηκε ότι το άρθρο 8 του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων και το άρθρο 21 του ν. 4624/2019 (Α' 137) προβλέπουν ήδη αυξημένη προστασία για τα παιδιά κάτω των δεκαπέντε (15) ετών. Οι παρατηρήσεις δεν υιοθετήθηκαν, καθώς οι ανωτέρω διατάξεις ρυθμίζουν ειδικά τις προϋποθέσεις επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων, όταν αυτή βασίζεται στη συγκατάθεση στο πλαίσιο υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας και δεν θεσπίζουν αυτοτελές όριο ηλικίας για την πρόσβαση σε
--	---

		επιγραμμικές υπηρεσίες κοινωνικής δικτύωσης. • Εκ των υποβληθέντων σχολίων δύο (2) από αυτά αφορούσαν στην αποτελεσματικότητα του μέτρου του ηλικιακού ορίου, διατυπώνοντας επιφυλάξεις ως προς τον κίνδυνο τεχνικής παράκαμψής του και μετακίνησης ανηλίκων προς λιγότερο ελεγχόμενες ή μη ασφαλείς ψηφιακές υπηρεσίες. Οι παρατηρήσεις αυτές δεν οδήγησαν σε μεταβολή του ηλικιακού ορίου, αποτελούν, όμως, ζητήματα που συνεκτιμώνται κατά την εφαρμογή και την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του μέτρου. • Τέλος, εκ των υποβληθέντων σχολίων δύο (2) από αυτά πρότειναν την υιοθέτηση λειτουργικής προσέγγισης, εστιασμένης σε συγκεκριμένα χαρακτηριστικά σχεδιασμού των ψηφιακών υπηρεσιών, όπως η αδιάλειπτη ροή περιεχομένου, η αυτόματη αναπαραγωγή, οι ειδοποιήσεις και τα συστήματα αλγοριθμικών συστάσεων. Οι προτάσεις αυτές δεν υιοθετήθηκαν στο πλαίσιο των συγκεκριμένων προτεινόμενων διατάξεων, καθώς υπερβαίνουν το ειδικό αντικείμενό τους, το οποίο περιορίζεται στη θέσπιση ελάχιστου ηλικιακού ορίου πρόσβασης σε επιγραμμικές υπηρεσίες κοινωνικής δικτύωσης.
--	--	---

Γ.3 Γνώμες ή πορίσματα αρμόδιων υπηρεσιών, φορέων, ανεξάρτητων αρχών και Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (ηλεκτρονική επισύναψη)

Ειδική αιτιολογία σε περίπτωση σημαντικής απόκλισης μεταξύ της γνωμοδότησης και της αξιολογούμενης ρύθμισης

Οι παρατηρήσεις της ΟΚΕ στην από Ιούλιο 2026 γνωμοδότησή της ως προς την ανάγκη αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας των περιορισμών πρόσβασης, την αξιοπιστία των μηχανισμών επαλήθευσης ηλικίας, την προστασία της ιδιωτικότητας και την ανάγκη συνδυασμού κανονιστικών, εκπαιδευτικών και τεχνολογικών παρεμβάσεων κινούνται στην ίδια κατεύθυνση με τις βασικές παραμέτρους που ελήφθησαν υπόψη κατά τον σχεδιασμό του προτεινόμενου πλαισίου. Το μέτρο δεν αντιμετωπίζεται ως αυτοτελής και αποκλειστική λύση, αλλά ως μέρος ενός ευρύτερου πλέγματος προστασίας των ανηλίκων στο ψηφιακό περιβάλλον, με ιδιαίτερη έμφαση στην αποτελεσματικότητα και αναλογικότητα των μέτρων, στην προστασία των προσωπικών δεδομένων και της ιδιωτικότητας, καθώς και στην ανάγκη αποτελεσματικών μηχανισμών επαλήθευσης ηλικίας και συμπληρωματικών δράσεων ψηφιακής παιδείας. Στο πλαίσιο αυτό επισημαίνεται ότι οι επίμαχες ρυθμίσεις αποτέλεσαν αντικείμενο κοινοποίησης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο της διαδικασίας TRIS με την υπό στοιχεία 2026/0233/GR κοινοποίηση, επί της οποίας η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε αιτιολογημένη γνώμη. Στο πλαίσιο αυτό εξετάσθηκε ειδικότερα η συμβατότητα του προτεινόμενου πλαισίου με το ενωσιακό δίκαιο και ιδίως με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2022/2065. Συνεπώς, είναι συνεκτιμητέες και αυτές οι μεταγενέστερες εξελίξεις στο πλαίσιο της διαδικασίας TRIS και η σχετική ανταπόκριση της ελληνικής πλευράς, οι οποίες δεν ήταν διαθέσιμες κατά τον χρόνο διατύπωσης της γνώμης της ΟΚΕ.

Δ. Έκθεση γενικών συνέπειων

Δ.1 Οφέλη αξιολογούμενης ρύθμισης

Κύριο άμεσο όφελος είναι η ενίσχυση της προστασίας των ανηλίκων κάτω των δεκαπέντε (15) ετών κατά τη χρήση επιγραμμικών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης, μέσω σαφούς ελάχιστου ορίου ηλικίας πρόσβασης. Παράλληλα, ενισχύεται η θεσμική σαφήνεια και η αποτελεσματική εποπτεία, καθώς η εφαρμογή του νέου άρθρου 4Α ανατίθεται στις ήδη αρμόδιες αρχές του ν. 5099/2024.

Δ.2 Κόστος αξιολογούμενης ρύθμισης

Δ.3 Κίνδυνοι αξιολογούμενης ρύθμισης

Τομέας επίδρασης	Οφέλη	Κόστη	Κίνδυνοι
Θεσμοί, δημόσια διοίκηση και διαφάνεια			
Αγορά, οικονομία και ανταγωνισμός			
Κοινωνία και κοινωνικές ομάδες	Χ		
Φυσικό, αστικό και πολιτιστικό περιβάλλον			
Νησιωτικότητα			

Ε. Έκθεση εφαρμογής της ρύθμισης

Ε.1 Συναρμοδιότητα Υπουργείων / υπηρεσιών / φορέων		
Σχετική διάταξη αξιολογούμενης ρύθμισης	Συναρμόδια Υπουργεία / υπηρεσίες / φορείς	Αντικείμενο συναρμοδιότητας
Άρθρο 5	Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ)	Εποπτεία της εφαρμογής του νέου άρθρου 4Α του ν. 5099/2024 και άσκηση των εξουσιών της παρ. 2 του άρθρου 11 του ίδιου νόμου.
Άρθρο 5	Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΠΔΠΧ)	Εποπτεία της εφαρμογής του νέου άρθρου 4Α του ν. 5099/2024 και άσκηση των εξουσιών της παρ. 2 του άρθρου 11 του ίδιου νόμου.

Ε.2 Έκδοση κανονιστικών πράξεων και εγκυκλίων				
Εξουσιοδοτική διάταξη	Είδος πράξης	Αρμόδιο ή επισπεύδον Υπουργείο ή υπηρεσία	Αντικείμενο	Χρονοδιάγραμμα (ενδεικτική ή αποκλειστική προθεσμία)

Ε.3 Διοικητικές διαδικασίες

Η αξιολογούμενη ρύθμιση αφορά σε διοικητική διαδικασία για την οποία υπάρχει υποχρέωση καταχώρισης στο Εθνικό Μητρώο Διοικητικών Διαδικασιών - ΜΙΤΟΣ; ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☒				
	Σχετική διάταξη αξιολογούμενης ρύθμισης	Αρχή θεσμοθέτησης	Τίτλος διαδικασίας	Μοναδικός Αριθμός Καταχώρισης (όταν πρόκειται για τροποποίηση ή κατάργηση υφιστάμενης διαδικασίας)
Νέα διαδικασία				
Τροποποίηση υφιστάμενης διαδικασίας				
Κατάργηση υφιστάμενης διαδικασίας				

E.4 Διοικητικά βάρη Η διοικητική διαδικασία που προβλέπεται στην αξιολογούμενη ρύθμιση προκαλεί διοικητικά βάρη; ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☒				
A. Τίτλος διαδικασίας	B. Μέγεθος πληθυσμού (αριθμός μονάδων)	Γ. Ετήσια συχνότητα	Δ. Χρόνος που απαιτείται για την υλοποίηση της διαδικασίας	E. Υπολογισμός διοικητικού βάρους (ευρώ ανά έτος) B*Γ*Δ* κόστος ανθρωποώρας
			•	

E.5 Σύσταση νέου νομικού προσώπου, ανώνυμης εταιρίας ή δημόσιας υπηρεσίας	
E.5.1 Με την αξιολογούμενη ρύθμιση προβλέπεται η σύσταση νέου νομικού προσώπου, ανώνυμης εταιρίας ή δημόσιας υπηρεσίας; ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☒	
Εάν ΝΑΙ, σε ποια διάταξη προβλέπεται;	

E.5.2 Γιατί προτείνεται η σύσταση αυτού του νέου οργάνου και δεν επαρκούν οι υφιστάμενες διοικητικές δομές για να επιτευχθεί ο στόχος της αξιολογούμενης ρύθμισης;
E.5.3 Πότε θα εκκινήσει η λειτουργία του νέου οργάνου;
E.5.4 Έχει γίνει η σχετική οικονομοτεχνική μελέτη αναφορικά με τη σύσταση του νέου οργάνου; ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐ Εάν ΝΑΙ, να επισυναφθεί ηλεκτρονικά.
E.5.5 Να αναφέρετε τα στοιχεία του νέου οργάνου (επωνυμία ή ονομασία και νομική μορφή, χώρο λειτουργίας και τρόπο στελέχωσης).

Η. Πίνακας τροποποιούμενων ή καταργούμενων διατάξεων

Η.1 Τροποποίηση διατάξεων	
Διατάξεις αξιολογούμενης ρύθμισης	Υφιστάμενες διατάξεις
Άρθρο 3 Προστασία ανηλίκων κατά τη χρήση επιγραμμικών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης – Προσθήκη περ. ζ) στο άρθρο 2 του ν. 5099/2024 Στο άρθρο 2 του ν. 5099/2024 (Α' 48), περί αντικείμενου, προστίθεται περ. ζ) ως εξής: «ζ) Η προστασία των ανηλίκων κατά τη χρήση επιγραμμικών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης μέσω της θέσπισης ελαχίστου ορίου ηλικίας πρόσβασης στις υπηρεσίες αυτές.».	Το άρθρο 2 του ν. 5099/2024 (Α' 48) έχει σήμερα ως εξής: «Άρθρο 2 Αντικείμενο Αντικείμενο του παρόντος Μέρους είναι: α) Ο ορισμός του Συντονιστή Ψηφιακών Υπηρεσιών και των αρμόδιων αρχών, στις οποίες παρέχεται εξουσία επίβλεψης των παρόχων ενδιάμεσων υπηρεσιών και επιβολής της Πράξης, καθώς και η ρύθμιση των επιμέρους αρμοδιοτήτων τους. β) Η διασφάλιση ότι οι εντολές ανάληψης δράσης κατά παράνομου περιεχομένου και οι εντολές παροχής πληροφοριών που εκδίδονται από τις αρμόδιες δικαστικές ή διοικητικές αρχές πληρούν κατά το περιεχόμενό τους τις απαιτήσεις της Πράξης.

	γ) Η σύσταση Συμβουλευτικής Επιτροπής για τις Ψηφιακές Υπηρεσίες και ο καθορισμός των αρμοδιοτήτων της. δ) Ο καθορισμός και η διαδικασία επιβολής αναλογικών και αποτελεσματικών κυρώσεων που δύνανται να επιβληθούν σε παρόχους ενδιάμεσων υπηρεσιών για τις παραβάσεις της Πράξης και του παρόντος νόμου. ε) Η ρύθμιση ζητημάτων έννομης προστασίας και του δικαιώματος προσφυγής κατά των αποφάσεων του Συντονιστή Ψηφιακών Υπηρεσιών και των λοιπών αρμόδιων αρχών. στ) Η δημιουργία μητρώου των εγκατεστημένων στην Ελλάδα παρόχων ενδιάμεσων υπηρεσιών και ο καθορισμός της διαδικασίας και του τρόπου τήρησής του.».
Άρθρο 5 Ορισμός αρμόδιων αρχών – Προσθήκη παρ. 2 στο άρθρο 5 του ν. 5099/2024 Στο άρθρο 5 του ν. 5099/2024 (Α' 48), περί ορισμού αρμόδιων αρχών, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) η υφιστάμενη μόνη παράγραφος αριθμείται ως παρ. 1, β) προστίθεται παρ. 2 και το άρθρο 5 διαμορφώνεται ως εξής: «Άρθρο 5 Ορισμός αρμόδιων αρχών 1. Ως αρμόδιες αρχές για την επίβλεψη των παρόχων ενδιάμεσων υπηρεσιών και την επιβολή των κάτωθι αναφερόμενων διατάξεων της Πράξης, ορίζονται, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 49 αυτής, οι εξής: α) Το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, το οποίο είναι αρμόδιο για την επίβλεψη των παρόχων ενδιάμεσων υπηρεσιών και την επιβολή των περ. α), β) και γ) της παρ. 1 και της παρ. 2 του άρθρου 26 και της παρ. 1 του άρθρου 28 της Πράξης. β) Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, η οποία είναι αρμόδια για την επίβλεψη των παρόχων ενδιάμεσων υπηρεσιών και την επιβολή της	Το άρθρο 5 του ν. 5099/2024 (Α' 48) έχει σήμερα ως εξής: «Άρθρο 5 Ορισμός αρμόδιων αρχών Ως αρμόδιες αρχές για την επίβλεψη των παρόχων ενδιάμεσων υπηρεσιών και την επιβολή των κάτωθι αναφερόμενων διατάξεων της Πράξης, ορίζονται, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 49 αυτής, οι εξής: α) Το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, το οποίο είναι αρμόδιο για την επίβλεψη των παρόχων ενδιάμεσων υπηρεσιών και την επιβολή των περ. α), β) και γ) της παρ. 1 και της παρ. 2 του άρθρου 26 και της παρ. 1 του άρθρου 28 της Πράξης. β) Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, η οποία είναι αρμόδια για την επίβλεψη των παρόχων ενδιάμεσων υπηρεσιών και την επιβολή της περ. δ) της παρ. 1 και της παρ. 3 του άρθρου 26 και του άρθρου 28 της Πράξης.».

Αθήνα, 9 Οκτωβρίου 2026

ΥΓΕΙΑΣ **ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ**
ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ – ΑΔΩΝΙΣ
ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΦΛΩΡΙΔΗΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΠΑΣΤΕΡΓΙΟΥ

ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ – ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΣΚΕΡΤΣΟΣ

**Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΣΤΟΝ
ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟ**

ΠΑΥΛΟΣ ΜΑΡΙΝΑΚΗΣ

ΓΕΝΙΚΟ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθ. 144 / 4 / 2026

Ε Κ Θ Ε Σ Η

**Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους
(άρθρο 75 παρ.1 του Συντάγματος)**

Στο σχέδιο νόμου του Υπουργού Επικρατείας «Απαγόρευση χρήσης επιγραμμικών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης από ανηλίκους»

Α. Με το υπόψη σχέδιο νόμου εισάγονται ρυθμίσεις αναφορικά με την προστασία των ανηλίκων από τη χρήση επιγραμμικών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης, με συμπλήρωση του υφιστάμενου πλαισίου παροχής ψηφιακών υπηρεσιών (ν.5099/2024). Ειδικότερα, μεταξύ άλλων:

α. Θεσπίζεται ελάχιστο όριο ηλικίας για την πρόσβαση και τη χρήση των προαναφερόμενων υπηρεσιών, το οποίο επαληθεύεται σύμφωνα με τις ειδικότερες διατάξεις του ν.4954/2022.

β. Ανατίθεται στο Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης και στην Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, η εποπτεία εφαρμογής του προβλεπόμενου ηλικιακού περιορισμού και η άσκηση των εξουσιών για την επιβολή των προβλεπόμενων μέτρων στους παρόχους ενδιαμέσων υπηρεσιών που παραβαίνουν τις προτεινόμενες διατάξεις, κατ' εφαρμογή ενωσιακού δικαίου (άρθρο 11 παρ.2, του ν.5099/2024).

γ. Καθορίζεται η έναρξη ισχύος των προτεινόμενων ρυθμίσεων, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα.

(άρθρα 1 – 6)

Β. Από τις προτεινόμενες διατάξεις, ενδέχεται να επέλθει αύξηση δημοσίων εσόδων σε περίπτωση επιβολής των προβλεπόμενων κυρώσεων (πρόστιμα,

περιοδικές χρηματικές ποινές κ.λπ.) στους παρόχους ενδιάμεσων υπηρεσιών που παραβαίνουν τις προτεινόμενες διατάξεις αναφορικά με τον θεσπιζόμενο ηλικιακό περιορισμό στη χρήση επιγραμμικών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης. **(άρθρο 5)**

Αθήνα, 9 Οκτωβρίου 2026

Η Γενική Διευθύντρια

Ιουλία Γ. Αρμάγου

ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.

ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

«Μέτρα για την προστασία από στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού σύμφωνα με την Οδηγία (ΕΕ) 2024/1069 - Νέο πλαίσιο για τη συμμόρφωση της Διοίκησης στις δικαστικές αποφάσεις - Λοιπές διατάξεις»

του Υπουργείου Δικαιοσύνης

Ιούλιος 2026

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Στις 7 Ιουλίου 2026 εστάλη στην Ο.Κ.Ε. προς γνωμοδότηση από το Τμήμα Β' της Διεύθυνσης Νομοπαρασκευαστικής Διαδικασίας της Γενικής Γραμματείας Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων της Προεδρίας της Κυβέρνησης, το Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης με τίτλο: «Μέτρα για την προστασία από στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού σύμφωνα με την Οδηγία (ΕΕ) 2024/1069 - Νέο πλαίσιο για τη συμμόρφωση της Διοίκησης στις δικαστικές αποφάσεις - Λοιπές διατάξεις».

Για την επεξεργασία του εν λόγω Σχεδίου Νόμου συγκροτήθηκε Επιτροπή Εργασίας αποτελούμενη από τους **κ.κ. Μιχάλη Μητσόπουλο, Ιωάννη Παπαργύρη, Φώτη Κολεβέντη, Ηλία Δόλγυρα, Ιωάννη Κορκόβελο και Κωνσταντίνο Μπάρδα.**

Ως πρόεδρος της Επιτροπής Εργασίας ορίστηκε ο **κ. Ιωάννης Κορκόβελος**, Μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής της Ο.Κ.Ε.

Στις εργασίες της Επιτροπής Εργασίας συμμετείχαν ως εμπειρογνώμονες η κα **Λήδα - Παναγιώτα Αλέπη**, Νομικός, Σύμβουλος Διεθνούς Αναπτυξιακής Στρατηγικής και η κα **Μαρία Ντότσικα**, Δικηγόρος, ΔΝ.

Από πλευράς Ο.Κ.Ε. συμμετείχε και είχε τον επιστημονικό συντονισμό του έργου της Επιτροπής, η **Δρ. Αφροδίτη Μακρυγιάννη**, Επιστημονικός Συνεργάτης της Ο.Κ.Ε.

Η Επιτροπή Εργασίας ολοκλήρωσε το έργο της σε δύο (2) συνεδριάσεις στις 17 Ιουλίου 2026.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ

Το παρόν Σχ/Ν διακρίνεται σε 7 Μέρη (Α-Ζ) και περιλαμβάνει συνολικά 91 Άρθρα.

Αναλυτικότερα το Μέρος Α΄: «ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΓΩΓΕΣ ΠΡΟΣ ΑΠΟΘΑΡΡΥΝΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΝΕΤΟΧΗΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ (ΟΔΗΓΙΑ ΕΕ 2024/1969)» διακρίνεται σε 5 Κεφάλαια και περιλαμβάνει 19 Άρθρα.

Με τις συμπεριλαμβανόμενες στο Μέρος αυτό ρυθμίσεις, σύμφωνα με την Αιτιολογική Έκθεση, εμπλουτίζεται το υφιστάμενο εθνικό δικονομικό πλαίσιο για την προστασία των φυσικών και νομικών προσώπων από προδήλως αβάσιμες αγωγές ή καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες οι οποίες χρησιμοποιούνται ως μέσο αποθάρρυνσης της συμμετοχής του κοινού [Στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού από προδήλως αβάσιμες αγωγές ή καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες «Σ.Α.Α.Σ.Κ.». Με τον τρόπο αυτό, διασφαλίζεται για το σύνολο των σχετικών υποθέσεων, ότι η δικαστική προσφυγή αποσκοπεί εν τοις πράγμασι στην κατοχύρωση και διασφάλιση εννόμων δικαιωμάτων, όχι καταχρηστικά με στόχο τον περιορισμό, την αποτροπή ή την τιμωρία της συμμετοχής του κοινού επί ζητημάτων δημοσίου ενδιαφέροντος, διά του εκφοβισμού. Ειδικότερα δε με τις προτεινόμενες διατάξεις ενσωματώνεται στην εσωτερική έννομη τάξη η Οδηγία (ΕΕ) 2024/1069 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Απριλίου 2024 για την σχετική προστασία

Το Μέρος Β΄ «ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ» διακρίνεται σε 3 Κεφάλαια και περιλαμβάνει 13 Άρθρα. Με τις συμπεριλαμβανόμενες ρυθμίσεις αναμορφώνεται το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο για τη συμμόρφωση της Διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις, το οποίο θεσπίστηκε με τον ν. 3068/2002 (Α΄ 274) σε εκτέλεση της παρ. 5 του άρθρου 95 του Συντάγματος. Η μεταρρύθμιση επιχειρεί να αντιμετωπίσει το διαχρονικό πρόβλημα της μη συμμόρφωσης, της καθυστέρησης ή της πλημμελούς συμμόρφωσης των διοικητικών αρχών προς οριστικές δικαστικές αποφάσεις, ιδίως αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας και των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων.

Το Μέρος Γ΄ «ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ» διακρίνεται σε 5 Κεφάλαια και περιλαμβάνει 17 Άρθρα. Οι συμπεριλαμβανόμενες ρυθμίσεις αντιμετωπίζουν ζητήματα που αφορούν την οργάνωση και λειτουργία των δικαστηρίων και των δικαστικών υπηρεσιών, μέσω στοχευμένων παρεμβάσεων στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο.

Το Μέρος Δ΄ «ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ, ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΘΥΜΑΤΩΝ» διακρίνεται σε 3 Κεφάλαια και περιλαμβάνει 8 Άρθρα. Οι συμπεριλαμβανόμενες ρυθμίσεις αντιμετωπίζουν ζητήματα που αφορούν την περαιτέρω βελτίωση επιμέρους πτυχών της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης, της διεθνούς δικαστικής συνεργασίας και της προστασίας των θυμάτων εγκληματικών πράξεων.

Το Μέρος Ε΄ «ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ,ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ» διακρίνεται σε 4 Κεφάλαια και περιλαμβάνει 17 Άρθρα. Οι συμπεριλαμβανόμενες ρυθμίσεις αντιμετωπίζουν ζητήματα που αφορούν την οργάνωση και λειτουργία υπηρεσιών της

δικαιοσύνης, το υπηρεσιακό καθεστώς και τις συνθήκες άσκησης καθηκόντων του προσωπικού της, καθώς και τη λειτουργία επαγγελματικών φορέων που συνδέονται με την απονομή της δικαιοσύνης.

Το Μέρος ΣΤ' «ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΕΠΙΓΡΑΜΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ.....ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΕΠΕΙΓΟΥΣΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ» διακρίνεται σε 3 Κεφάλαια και περιλαμβάνει 16 Άρθρα. Οι συμπεριλαμβανόμενες ρυθμίσεις αντιμετωπίζουν κυρίως το ζήτημα της πρόσβασης ανηλίκων ηλικίας κάτω των δεκαπέντε (15) ετών σε επιγραμμικές υπηρεσίες κοινωνικής δικτύωσης και εντάσσονται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο πολιτικών για την ασφαλή συμμετοχή τους. Επίσης περιλαμβάνονται ρυθμίσεις που αφορούν άλλα ζητήματα λειτουργίας Συμβουλίων (Συμβούλιο Ανθρώπινου Δυναμικού του Δημόσιου Τομέα) και Επιτροπών (Επιτροπή Προστασίας Ψυχικής Υγείας των Ανηλίκων Καταναλωτών.....).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΓΕΝΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ

Επισημαίνεται ότι το υπό διαβούλευση σχέδιο νόμου απεστάλη στην Ο.Κ.Ε. προς διατύπωση γνώμης στις 7 Ιουλίου 2026 από το Τμήμα Β΄ της Διεύθυνσης Νομοπαρασκευαστικής Διαδικασίας της Γενικής Γραμματείας Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων της Προεδρίας της Κυβέρνησης, με καταληκτική ημέρα υποβολής της στις 15 Ιουλίου 2026.

Ο χρόνος για την αποδοτική επεξεργασία του νομοθετικού υλικού (σ/ν), σε ένα τόσο ευρύ και σύνθετο πεδίο πολιτικής δεν κρίνεται επαρκής για τον αναγνώστη, τους επιστημονικούς και τους κοινωνικούς φορείς. Όπως έχει επανειλημμένα υπογραμμίσει σε προηγούμενες γνώμες της, η Ο.Κ.Ε. εκτιμά ότι ο επίσημος χρόνος της διαβούλευσης, πέραν του χρόνου προδιαβούλευσης και συζήτησης με τους κοινωνικούς εταίρους, θα πρέπει να είναι ικανός, ώστε να μπορεί να εκπονηθεί μια πλήρης και συμπεριληπτική γνωμοδότηση, κατόπιν της προβλεπόμενης εκ του νόμου διαδικασίας και των απαραίτητων συνεδριάσεων των οργάνων της. Στις δε περιπτώσεις κατά τις οποίες εισάγεται αναθεωρημένη έκδοση προς ψήφιση στο Ελληνικό Κοινοβούλιο, θα πρέπει να προβλέπεται επιπλέον χρόνος μιας εβδομάδας για την αξιολόγηση των επικαιροποιημένων προτεινόμενων διατάξεων.

Άλλωστε, σύμφωνα με τον ιδρυτικό νόμο της Ο.Κ.Ε. 2232/1994 (άρθρο 2 παρ. 2) ορίζεται ότι η Ο.Κ.Ε. διατυπώνει τη γνώμη της μέσα σε προθεσμία, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των τριάντα (30) ημερών και μεγαλύτερη των σαράντα πέντε (45) ημερών από τη γνωστοποίηση σε αυτή του θέματος. Μόνο μετά την πάροδο της προθεσμίας των σαράντα πέντε (45) ημερών η έλλειψη σχετικής γνώμης δεν εμποδίζει τη λήψη σχετικής απόφασης. Στο επόμενο εδάφιο του ίδιου άρθρου αναφέρεται η δυνατότητα σύντμησης της εν λόγω προθεσμίας σε δεκαπέντε μέρες μόνο όμως σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις. Το συγκεκριμένο σχέδιο νόμου δεν είναι δυνατόν να αξιολογηθεί αν εμπίπτει στην κατηγορία του εξαιρετικά κατεπείγοντος, καθώς αφενός τίποτα σχετικό δεν αναφέρεται ούτε στο περιεχόμενο του, ούτε στην σχετική αλληλογραφία που το συνοδεύει, ενώ δεν μπορεί να διαγνωσθεί τέτοια επείγουσα περίπτωση με άλλον τρόπο.

Επισημαίνεται ότι σε αντίστοιχες γνωμοδοτήσεις της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής επί σχεδίων και προτάσεων Κανονισμών και οδηγιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αφιερώνεται πολλαπλάσιος χρόνος διαβούλευσης, με ακρόαση φορέων και αξιωματούχων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (άνω των 2 μηνών) πριν το τελικό κείμενο εισαχθεί προς ψήφιση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Όσον αφορά το περιεχόμενο, το παρόν Σχέδιο Νόμου (Σχ/Ν) του Υπουργείου Δικαιοσύνης αποτελεί νομοθέτημα σύνθετου χαρακτήρα, καθώς περιλαμβάνει διατάξεις που εκτείνονται σε διαφορετικούς τομείς της δικαιοσύνης και της δημόσιας διοίκησης. Το Σχέδιο Νόμου συγκεντρώνει υπό έναν ενιαίο τίτλο ετερόκλητες νομοθετικές παρεμβάσεις, οι οποίες αφορούν, μεταξύ άλλων, την ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1069¹, τη συμμόρφωση της Διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις, ζητήματα οργάνωσης των δικαστηρίων, τροποποιήσεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, ζητήματα ποινικής δικαιοσύνης και λοιπές διατάξεις, όπως η απαγόρευση υπηρεσιών κοινωνικής διαδικτύωσης σε ανηλίκους.

Η νομοθετική αυτή επιλογή δεν αντίκειται κατ' αρχήν σε κάποια συνταγματική επιταγή. Εντούτοις, από την άποψη της καλής νομοθέτησης και της ασφάλειας δικαίου, η συγκέντρωση τόσο διαφορετικών αντικειμένων στο ίδιο νομοθέτημα δυσχεραίνει την κατανόηση της κανονιστικής του στόχευσης και αποδυναμώνει τη θεματική του συνοχή. Η αρχή της σαφήνειας του νόμου δεν αφορά μόνο τη διατύπωση των επιμέρους άρθρων, αλλά και την εσωτερική οργάνωση του ίδιου του νομοθετήματος, ώστε να καθίσταται ευχερής η κατανόηση του αντικειμένου του τόσο από τους εφαρμοστές του δικαίου, όσο και από τους πολίτες.

ΜΕΡΟΣ Α' **ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΓΩΓΕΣ ΠΡΟΣ ΑΠΟΘΑΡΡΥΝΣΗ ΤΗΣ** **ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ** **ό(ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2024/1069)**

Στο **Μέρος Α** επιχειρείται η ενσωμάτωση στην ελληνική έννομη τάξη της Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1069 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, σχετικά με την προστασία των προσώπων που προβαίνουν σε ενέργειες συμμετοχής του κοινού από προδήλως αβάσιμες, ή καταχρηστικές, δικαστικές διαδικασίες (Στρατηγικές Αγωγές προς Αποθάρρυνση της Συμμετοχής του Κοινού – ΣΑΑΣΚ).

Σκοπός και περιεχόμενο της οδηγίας (ΕΕ) 2024/1069

Σκοπός είναι η διάδοση των καταχρηστικών αγωγών από ισχυρούς παράγοντες οικονομικής κυρίως εξουσίας, που εκφοβίζουν με τις οικονομικές απαιτήσεις αποζημίωσης και την δαπανηρή και συχνά μακροχρόνια δίκη και αποσκοπούν στην οικονομική και προσωπική εξουθένωση και συνεπώς την αποσιώπηση όσων αμφισβητούν με την δημόσια έκφραση γνώμης τις πολιτικές και τα συμφέροντα αυτών των παραγόντων. Οι καταχρηστικές αγωγές απειλούν την δημοκρατία και την ελευθερία και πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης και για τον λόγο αυτό η οδηγία θέτει κανόνες που ενισχύουν την αποτελεσματική λειτουργία του κράτους δικαίου, που κατά κύριο λόγο αφορούν την διασυννοριακή συνεργασία σε αστικές υποθέσεις.

¹ ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2024/1069 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 11ης Απριλίου 2024 για την προστασία των προσώπων που προβαίνουν σε ενέργειες συμμετοχής του κοινού από προδήλως αβάσιμες αγωγές ή καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες («στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού») https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401069

Η κατάσταση αυτή είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο, που στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αντιμετωπίζεται με την Οδηγία (ΕΕ) 2024/1069. Το περιεχόμενο της απηχεί το ψήφισμά του, της 11ης Νοεμβρίου 2021 προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο που προτείνει κανόνες ήπιου δικαίου και κανόνες δεσμευτικής νομοθεσίας. Το ψήφισμα αυτό συναρτάται με την αναθεώρηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 864/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, για την εξάλειψη των εμποδίων στην ορθή λειτουργία των αστικών διαδικασιών.

Από την άποψη του ενωσιακού δικαίου η Οδηγία εδράζεται στο άρθρο 2 και την παρ. 3 του άρθρου 10 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) και στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης («Χάρτης») που κατοχυρώνει το δικαίωμα στον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, το δικαίωμα στην ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης, το οποίο περιλαμβάνει τον σεβασμό της ελευθερίας και της πολυφωνίας των μέσων μαζικής ενημέρωσης, το δικαίωμα στην ελευθερία του συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι και το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου. Παράλληλα στηρίζεται στο άρθρο 11 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου («ΕΣΔΑ») σχετικά με το δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης, όπως ερμηνεύεται από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου («ΕΔΔΑ»).

Τα κυρία ζητήματα που ρυθμίζει η Οδηγία είναι τα εξής :

- α) εγγυήσεις έναντι προδήλως αβάσιμων αγωγών ή καταχρηστικών δικαστικών διαδικασιών σε αστικές υποθέσεις με διασυννοριακές επιπτώσεις οι οποίες στρέφονται κατά φυσικών και νομικών προσώπων λόγω του ότι προβαίνουν σε ενέργειες συμμετοχής του κοινού (άρθρο 1 Αντικείμενο).
- β) Εφαρμογή των κανόνων της οδηγίας σε υποθέσεις αστικής ή εμπορικής φύσης με διασυννοριακές επιπτώσεις που εκδικάζονται στο πλαίσιο αστικών διαδικασιών, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών προσωρινών και ασφαλιστικών μέτρων και ανταγωγών, ανεξάρτητα από το είδος του δικαστηρίου με εξαίρεση τις ποινικές υποθέσεις (άρθρο 2 Πεδίο εφαρμογής).
- γ) Πρώιμη απόρριψη της αγωγής ως προδήλως αβάσιμης με κριτήρια ελέγχου της βασιμότητάς της (άρθρο 11 Απόρριψη σε πρώιμο στάδιο).
- δ) Εντοπισμός του βάρους της απόδειξης στον ενάγοντα και κατά την διαδικασία πρώιμης απόρριψης της αγωγής (άρθρο 12 Βάρος Απόδειξης και τεκμηρίωση αγωγών).
- ε) Επιδίκαση των εξόδων της δίκης και της νομικής εκπροσώπησης του εναγόμενου σε βάρος του ενάγοντος (άρθρο 14 Επιδίκαση των εξόδων).
- στ) Επιβολή αποτελεσματικών κυρώσεων για την αποθάρρυνση των καταχρηστικών δικαστικών διαδικασιών (άρθρο 15 Κυρώσεις και εξίσου αποτελεσματικά ενδεδειγμένα μέτρα).

- ζ) Πληροφόρηση και διαφάνεια με επιμέλεια του κράτους μέλους για την εύκολη δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων τελεσιδίκων αποφάσεων (άρθρο 19 Πληροφόρηση και Διαφάνεια).
- η) Συλλογή και δημοσιοποίηση στοιχείων της εξέλιξης των καταχρηστικών με ετησία έκθεση του κράτους προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (άρθρο 20 Συλλογή δεδομένων).

Η Οδηγία θα επανεξεταστεί έως την 31.05.2031 από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο με βάση εκθέσεις που τα κράτη μέλη θα καταθέσουν προς την Επιτροπή έως την 31.05.2030 (άρθρο 21).

Ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1069 με το παρόν Σχ/Ν

Το Μέρος Α (Κεφάλαια Α, Β και Γ) εμφανίζει συστηματική συνοχή. Η διάρθρωση των κεφαλαίων ακολουθεί σε σημαντικό βαθμό τη δομή της ίδιας της Οδηγίας και διευκολύνει τον έλεγχο της ορθότητας της ενσωμάτωσης, υπηρετώντας την αρχή της διαφάνειας και της ασφάλειας δικαίου.

Σημειωτέον εν προκειμένω η Οδηγία (ΕΕ) 2024/1069 είχε ορίσει ως καταληκτική ημερομηνία μεταφοράς της στην εσωτερική έννομη τάξη των κρατών μελών την 7η Μαΐου 2026. Από τα στοιχεία που δημοσιεύονται στη βάση δεδομένων EUR-Lex προκύπτει ότι η συμμόρφωση παρουσιάζει ακόμη σημαντικές αποκλίσεις, με 13 κράτη μέλη να έχουν προβεί σε ενέργειες ενσωμάτωσης². Ορισμένα κράτη μέλη έχουν ήδη κοινοποιήσει πλήρη μέτρα μεταφοράς, ενώ άλλα δεν έχουν ακόμη γνωστοποιήσει νομοθετικές πράξεις, ή εξακολουθούν να βρίσκονται στο στάδιο της νομοπαρασκευαστικής διαδικασίας. Η εικόνα αυτή επιβεβαιώνει ότι η εφαρμογή της Οδηγίας δεν αποτελεί μία τυπική νομοθετική προσαρμογή, αλλά συνεπάγεται ουσιαστική αναμόρφωση βασικών δικονομικών θεσμών των κρατών μελών.

Η αντιμετώπιση των ΣΑΑΣΚ, δηλαδή των στρατηγικών αγωγών που κατατίθενται ενώπιον δικαστηρίων προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού σε θέματα δημοσίου ενδιαφέροντος συνδέεται άμεσα με τη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος, την αποτελεσματική προστασία της ελευθερίας της έκφρασης και της πληροφόρησης, την ελευθερία του τύπου, τη δράση της κοινωνίας των πολιτών, καθώς και με την ορθή λειτουργία του κράτους δικαίου³. Η ίδια η Οδηγία στο προοίμιο της αναγνωρίζει ότι αγωγές στα πλαίσια των ΣΑΑΣΚ δεν αποτελούν απλώς μία μορφή καταχρηστικής δικαστικής συμπεριφοράς, αλλά δύνανται να λειτουργήσουν ως μηχανισμός ιδιωτικής φίμωσης, μέσω της οικονομικής και ψυχολογικής εξουθένωσης όσων συμμετέχουν στον δημόσιο διάλογο για ζητήματα γενικότερου ενδιαφέροντος⁴.

Υπό το πρίσμα αυτό, η αξιολόγηση του Μέρους Α δεν περιορίζεται σε έναν τυπικό έλεγχο μεταφοράς των επιμέρους άρθρων της Οδηγίας στην εθνική έννομη τάξη. Εξετάζει και το εάν οι προτεινόμενες ρυθμίσεις υπηρετούν ουσιαστικά τον σκοπό της ευρωπαϊκής νομοθετικής πράξης,

² Κράτη με διαδικασίες ενσωμάτωσης: Βέλγιο, Εσθονία, Γαλλία, Κροατία, Κύπρος, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Πολωνία, Ρουμανία, Σλοβενία, Φινλανδία, Σουηδία. Μεταφορά στο Εθνικό Δίκαιο – Παράθεση κρατών μελών: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/NIM/?uri=CELEX:32024L1069>.

³ Προοίμιο – αιτιολογικές παράγραφοι Οδηγίας (13), (14) και (15).

⁴ Προοίμιο – αιτιολογικές παράγραφοι Οδηγίας (16), (17), (18) και (19).

διασφαλίζοντας ταυτόχρονα τη συνταγματική ισορροπία μεταξύ του δικαιώματος δικαστικής προστασίας του ενάγοντος και της ανάγκης προστασίας της δημόσιας συμμετοχής από καταχρηστικές μορφές άσκησης δικαστικού εκφοβισμού. Ο ουσιαστικός σκοπός της Οδηγίας δεν είναι η προστασία συγκεκριμένων επαγγελματικών ομάδων, αλλά η προστασία της ίδιας της δημοκρατικής λειτουργίας του δημόσιου χώρου. Το Σχ/Ν αντιμετωπίζει τις ΣΑΑΣΚ ως φαινόμενο καταχρηστικής άσκησης δικονομικών δικαιωμάτων και όχι ως ζήτημα ουσιαστικού δικαίου. Η προσέγγιση αυτή ανταποκρίνεται στη φιλοσοφία της Οδηγίας, η οποία τονίζει τον καταχρηστικό χαρακτήρα της δικαστικής διαδικασίας όταν σκοπεύει στην αποδυνάμωση της ελευθερίας της έκφρασης.

Το παρόν Σχ/Ν επιχειρεί να διασφαλίσει την ύπαρξη δικονομικών διαδικασιών που συμβάλλουν στη διατήρηση μίας εύλογης ισορροπίας μεταξύ δύο θεμελιωδών δικαιωμάτων: αφενός της ελευθερίας της έκφρασης και της συμμετοχής στο δημόσιο διάλογο και αφετέρου του δικαιώματος δικαστικής προστασίας κάθε προσώπου που θεωρεί ότι έχουν προσβληθεί τα δικαιώματά του. Οι σχετικές διατάξεις του Σχ/Ν, όπως και της Οδηγίας δεν αποσκοπούν συνεπώς στον περιορισμό της πρόσβασης στη δικαιοσύνη, αλλά στην αποτροπή της καταχρηστικής χρήσης και εργαλειοποίησης της δικαστικής διαδικασίας, έναντι της ελευθερίας της έκφρασης. Προς επίρρωση των ανωτέρω, άλλωστε η γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής του 2023⁵, επισημαίνει ότι οι ΣΑΑΣΚ δεν πρέπει να συγχέονται με τις καθόλα νόμιμες αγωγές για την προστασία της προσωπικότητας, ή της υπόληψης και ότι οι νέοι μηχανισμοί προστασίας δεν αποσκοπούν στη δημιουργία ασυλίας για ψευδείς ή δυσφημιστικούς ισχυρισμούς, αλλά στοχεύουν αποκλειστικά και μόνο στην αντιμετώπιση καταχρηστικών δικαστικών διαδικασιών που αποβλέπουν στη φήμωση της δημόσιας συζήτησης. Οι ειδικές δικονομικές εγγυήσεις που εισάγει το παρόν Σχ/Ν με την ενσωμάτωση της Οδηγίας πρέπει, συνεπώς, να ερμηνεύονται ως αλληλένδετα στοιχεία ενός ενιαίου προστατευτικού συστήματος, του οποίου η αποτελεσματικότητα εξαρτάται από τη συνεκτική εφαρμογή όλων των επιμέρους μηχανισμών.

Ειδικότερα με τα άρθρα 1 έως 19 του νομοσχεδίου ενσωματώνεται στην εθνική μας νομοθεσία η οδηγία (ΕΕ) 2024/1069 κατά τρόπο συνεπή με τους σκοπούς και τους κανόνες της .

Περαιτέρω, για τον σκοπό αυτό με τα άρθρα 14 και 15 επέρχονται τροποποιήσεις στα άρθρα 323, παρ. 3 του άρθρου 905 και προστίθεται το άρθρο 622Γ του Κώδικα Πολίτικής Δικονομίας, ΠΔ 593/1985, (Κ.ΠολΔικ) για άρνηση αναγνώρισης εκτέλεσης αλλοδαπής δικαστικής απόφασης και διαφορές από δημοσιεύματα, ή ραδιοτηλεοπτικούς εκπομπές .

Αναφορικά με τα κρίσιμα ζητήματα αποτελεσματικής ενσωμάτωσης της οδηγίας:

Α. Πεδίο εφαρμογής (άρθρο 3)

⁵ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής(ΕΟΚΕ) με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προστασία των προσώπων που προβαίνουν σε ενέργειες συμμετοχής του κοινού από προδήλως αβάσιμες ή καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες (“στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού”))» [COM(2022) 177 final — 2022/0117 COD] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022AE3173>

Κύριο χαρακτηριστικό της ενσωμάτωσης είναι η εφαρμογή των κανόνων για τις Στρατηγικές Αγωγές Αποθάρρυνσης της Συμμετοχής του Κοινού (Σ.Α.Α.Σ.Κ.) σε όλες τις δίκες και όχι μόνον τις διασυνοριακές, όπως ορίζει η οδηγία (άρθρο 2) .

Επομένως η ελληνική νομοθετική επιλογή (α. 1 β του Σχ/Ν) να επεκταθεί το πεδίο εφαρμογής των δικονομικών εγγυήσεων και στις αμιγώς εσωτερικές υποθέσεις αξιολογείται, κατ' αρχήν, θετικά. Η επιλογή αυτή του Σχ/Ν δεν αποκλείεται από την Οδηγία και ευθυγραμμίζεται, όχι μόνο, με τη Σύσταση (ΕΕ) 758 του 2022⁶ σχετικά με την προστασία των δημοσιογράφων και των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από προδήλως αβάσιμες ή καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες με απώτερο σκοπό να επιτύχουν μέσω αυτών την αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού, αλλά και με την Γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (ΕΟΚΕ) του 2023⁷, κατά το στάδιο της νομοπαρασκευαστικής διαδικασίας αυτής της Οδηγίας. Η ΕΟΚΕ είχε επισημάνει μάλιστα από το 2023 ότι η μεγάλη πλειονότητα των στρατηγικών αγωγών εκδηλώνεται στο εσωτερικό των κρατών μελών και ότι ο περιορισμός της προστασίας μόνο στις διασυνοριακές υποθέσεις (όπως ορίζει η Οδηγία) θα οδηγούσε σε άνιση μεταχείριση προσώπων που αντιμετωπίζουν ουσιαστικά το ίδιο φαινόμενο.

Την ίδια στιγμή, η διεύρυνση με το Σχ/Ν του πεδίου εφαρμογής της Οδηγίας και στις εσωτερικές υποθέσεις, δημιουργεί και μία αυξημένη ευθύνη ως προς την ποιότητα της νομοθέτησης. Όσο ευρύτερο είναι το πεδίο εφαρμογής που επιλέγει να θεσπίσει ο εθνικός νομοθέτης, τόσο μεγαλύτερη είναι η ανάγκη σαφούς προσδιορισμού των προϋποθέσεων εφαρμογής των νέων δικονομικών μηχανισμών. Η ασφάλεια δικαίου δεν εξαρτάται μόνο από την ύπαρξη προστατευτικών διατάξεων, αλλά και από την προβλεψιμότητα και αποτελεσματικότητα της εφαρμογής τους. Έννοιες όπως η «προδήλως αβάσιμη αγωγή», η «καταχρηστική δικαστική διαδικασία» και η «συμμετοχή του κοινού» αποτελούν ανοιχτές νομικές έννοιες, οι οποίες απαιτούν ιδιαίτερα προσεκτική νομοθετική διατύπωση, προκειμένου να διασφαλίζεται η προβλεψιμότητα και η νομιμότητα της εφαρμογής τους, λαμβανομένου υπόψη τις πάγιες θέσεις επί αυτών του Αρείου Πάγου. Με βάση το πνεύμα της Οδηγίας, για παράδειγμα, καθοριστικό ρόλο για την έννοια της «συμμετοχής του κοινού» δεν αποτελεί η ιδιότητα του διαδίκου (π.χ. το εάν είναι ή όχι κάποιος δημοσιογράφος), αλλά η συμμετοχή του σε δραστηριότητες δημοσίου ενδιαφέροντος.

Όπως ισχύει σε κάθε νομοθετική πρωτοβουλία και διατύπωση, η πρακτική αποτελεσματικότητα του εκάστοτε νέου πλαισίου εξαρτάται, τελικώς, όχι μόνο από την ποιότητα της νομοθετικής διατύπωσης, αλλά και από τη συνεπή εφαρμογή του από τα δικαστήρια, τη διαμόρφωση σταθερής νομολογίας και την κατάλληλη εκπαίδευση των λειτουργών της δικαιοσύνης.

⁶ ΣΥΣΤΑΣΗ (ΕΕ) 2022/758 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 27ης Απριλίου 2022 σχετικά με την προστασία των δημοσιογράφων και των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από προδήλως αβάσιμες ή καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού («στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού») <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022H0758> .

⁷ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής(ΕΟΚΕ) με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προστασία των προσώπων που προβαίνουν σε ενέργειες συμμετοχής του κοινού από προδήλως αβάσιμες ή καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες (“στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού”))» [COM(2022) 177 final — 2022/0117 COD] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022AE3173>

ΜΕΡΟΣ Β

ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

1. Με την Αναθεώρηση του Συντάγματος του 2001 με το Ψήφισμα της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής στις 6.4.2001, προστέθηκε η παρ. 5 στο άρθρο 95 του Σ και η παρ. 4 στο άρθρο 94 που διέυρυναν με σαφήνεια την υποχρέωση της Διοίκησης να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις όλων των δικαστηρίων περιλαμβανομένων και των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και προβλέπουν την ρύθμιση με νόμο των αναγκαίων μέτρων συμμόρφωσης της Διοίκησης.

2. Προς εφαρμογή αυτών των συνταγματικών επιταγών εκδόθηκε ο Ν. 3068/2002 (ΦΕΚ Α' 274/14-11-2002) και, κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 3 παρ. 8 αυτού το ΠΔ61/2004 (ΦΕΚ Α' 54/19.2.2004).

Σκοπός αυτών των νομοθετικών ρυθμίσεων ήταν η αποτελεσματική η συμμόρφωση της Διοίκησης, όχι μόνο προς τις αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας, αλλά και όλων των Δικαστηρίων και η πάταξη της αντισυνταγματικής πρακτικής της μη συμμόρφωσης, εξ αιτίας της οποίας τις περισσότερες φορές γεννιόταν αξίωση για αποζημίωση του άρθρου 105-106 ΕισΝΑΚ.

Η ΟΚΕ επισημαίνει ότι οι τροποποιήσεις που περιλαμβάνονται στο παρόν Σχ/Ν δεν προέρχονται μετά από αξιολόγηση των προαναφερόμενων νομοθετικών ρυθμίσεων, ώστε να εντοπισθούν οι τυχόν δυσλειτουργίες τους και οι αναγκαίες τροποποιήσεις που θα συμβάλουν στην ταχεία και αποτελεσματική συμμόρφωση της διοίκησης στις αποφάσεις των Δικαστηρίων. Πέραν τούτου, επισημαίνεται ότι, τα νομικά θέματα, που εγείρονται κατά την εφαρμογή των δικαστικών αποφάσεων με την διαδικασία του Ν.3068/2002, περιπλέκονται από την δυστροπία της Διοίκησης κατά τον εξαναγκασμό της προς συμμόρφωση. Η κατάσταση αυτή εκτιμάται ότι οφείλεται σε σημαντικό βαθμό στην έλλειψη διοικητικής πρακτικής και διαπαιδαγώγηση των διοικητικών αρχών και πρωτίστως της διοικητικής ιεραρχίας των δημοσίων υπηρεσιών και των φορέων της γενικής κυβέρνησης να επιμελούνται των οικονομικών και λοιπών διοικητικών προϋποθέσεων για την εφαρμογή των δικαστικών αποφάσεων.

ΜΕΡΟΣ Γ

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Με τις διατάξεις των άρθρων 33 έως 49 επέρχονται τροποποιήσεις στην πρόσφατη νομοθεσία των ετών 2021-2024 για οργανωτικά θέματα δικαιοσύνης και συγκεκριμένα με τα ακόλουθα νομοθετήματα :

- τον Ν. 5108/2024 (Α' 65) Ενοποίηση του πρώτου βαθμού δικαιοδοσίας, χωροταξική αναδιάρθρωση των δικαστηρίων της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης και άλλες διατάξεις.
- τον Ν.5119/2024 (Α' 103) Τροποποίηση του π.δ. 18/1989 «Κωδικοποίηση διατάξεων νόμων για το Συμβούλιο της Επικρατείας» (Α' 8) - Μεταφορά διαφορών στα Τακτικά Διοικητικά Δικαστήρια - Ρυθμίσεις για πιλοτική ή κατόπιν προδικαστικού ερωτήματος δίκη ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας - Άλλες διατάξεις.

- τον Ν. 5108/2024 (Α' 65) Ενοποίηση του πρώτου βαθμού δικαιοδοσίας, χωροταξική αναδιάρθρωση των δικαστηρίων της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης και άλλες διατάξεις.
- τον Ν.5028/2023 (Α' 54) Αναδιάταξη περιφερειών και αποκέντρωση αρμοδιοτήτων των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, οργάνωση της τηλεματικής συνεδρίασης, μετατροπή μεταβατικών εδρών και ίδρυση δικαστικών γραφείων τηλεματικής - Λοιπές επείγουσες ρυθμίσεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης και άλλες διατάξεις.
- τον Ν. 4938/2022 (Α' 109) Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών
- τον Ν. 4798/2021 (Α' 68) Κώδικα Δικαστικών Υπαλλήλων.

Οι προτεινόμενες ρυθμίσεις αντιμετωπίζουν επί μέρους θέματα και καλύπτουν κενά της πρόσφατης νομοθεσίας.

ΜΕΡΟΣ Δ

ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ, ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΘΥΜΑΤΩΝ

Με τις διατάξεις των άρθρων 50 έως 57 επέρχονται τροποποιήσεις στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας για τις αιτήσεις αναίρεσης στον Άρειο Πάγο και στην πρόσφατη νομοθεσία και συγκεκριμένα :

- στο Ν.5221/2025 (ΦΕΚ Α' 133/28.07.2025) «Παρεμβάσεις στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας - Τροποποιήσεις σχετικά με τη δημοσίευση διαθηκών - Τροποποιήσεις στο ρυθμιστικό πλαίσιο των ανακοπών κατά της αναγκαστικής εκτέλεσης με σκοπό την επιτάχυνση της εκδίκασης - Λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Δικαιοσύνης.»
- στον Ν. 4689/2020 « Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία των Οδηγιών (ΕΕ) 2016/800, 2017/1371, 2017/541, 2016/1919, 2014/57/ΕΕ, κύρωση του Μνημονίου Διοικητικής Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Δικαιοσύνης της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως της Κυπριακής Δημοκρατίας, τροποποιήσεις του ν. 3663/2008 (Α 99) προς εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1727 και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α 103/27.5.2020).

Η ΟΚΕ αντιτίθεται στον περιορισμό του ενδίκου μέσου της αναίρεσης που θεσπίζει το άρθρο 51 του νομοσχεδίου αποκλείοντας την άσκηση αναίρεσης « *όταν το ποσό που επιδικάζεται για τη διαφορά που άγεται ενώπιον του Αρείου Πάγου είναι κατώτερο των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ ή των ογδόντα χιλιάδων (80.000) ευρώ, αν πρόκειται για εργατικές διαφορές, εκτός εάν το δικαστήριο έχει υπερβεί τη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων*»

Η ΟΚΕ θεωρεί ότι η προτεινόμενη ρύθμιση είναι θεσμικά ατυχής και περιορίζει τον ακυρωτικό έλεγχο του Άρειου Πάγου σε πλήθος δικαστικών αποφάσεων, που αφορούν ιδιωτικές διαφορές με συγκεκριμένη οικονομική απαίτηση και αντίθετα εγκυμονείται κίνδυνος αυθαίρετων επί της

ουσίας αποφάσεων. Επιπροσθέτως είναι και νομοτεχνικά ατυχής, ιδίως λόγω των ασαφειών ως προς τα εξής :

- το παραδεκτό της αναίρεσης δεν εξαρτάται από την αξία του αντικειμένου της δίκης αλλά από το επιδικασθέν ποσό
- δεν ορίζεται εάν για απορριπτικές αποφάσεις, που προφανώς δεν επιδικάζουν κανένα ποσό είναι παραδεκτή η άσκηση αναίρεσης
- δεν καθίσταται σαφές, εάν το όριο του επιδικασθέντος ποσού αφορά σώρευση περιοδικών παροχών, ή σώρευση αξιώσεων πολυπρόσωπων αγωγών ή σώρευση ποσών επιμέρους αξιώσεων του ίδιου ενάγοντος

ΜΕΡΟΣ Ε

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ, ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Με τις διατάξεις των άρθρων 58 έως 74 επέρχονται τροποποιήσεις στην πρόσφατη νομοθεσία που ρυθμίζει οργανωτικά θέματα επαγγελματικών φορέων που δραστηριοποιούνται σε ζητήματα απονομής δικαιοσύνης .

Η ΟΚΕ επισημαίνει ότι η αναγκαιότητα και λειτουργικότητα αυτών των ρυθμίσεων, συναρτάται με την αποτελεσματικότητα και την εσωτερική συνοχή κάθε νομοθετήματος που αφορά επαγγελματικό φορέα, που δραστηριοποιείται σε ζητήματα απονομής δικαιοσύνης και θέματα οργάνωσης και λειτουργίας των υπηρεσιών των δικαστηρίων.

ΜΕΡΟΣ ΣΤ΄

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΕΠΙΓΡΑΜΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ ΣΕ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ - ΕΠΕΙΓΟΥΣΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΕΠΕΙΓΟΥΣΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Α. Με τις διατάξεις των άρθρων 75 έως 78 επέρχονται τροποποιήσεις στα άρθρα 2 και 5 του Ν.5099/2024 (Α΄ 48) και στο άρθρο 7α του Ν.2251/1994 (Α΄ 191) που αφορούν θέματα απαγόρευσης χρήσης επιγραμμικών υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης σε ανηλίκους. Η συγκεκριμένη νομοθετική πρωτοβουλία εντάσσεται σε μία ευρύτερη διεθνή τάση ενίσχυσης της προστασίας των παιδιών στο ψηφιακό περιβάλλον, η οποία αναπτύσσεται ραγδαίως τα τελευταία έτη, υπό το φως των ολοένα αυξανόμενων επιστημονικών δεδομένων, σχετικά με τις επιπτώσεις της υπερβολικής χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στην ψυχική υγεία, τη γνωστική ανάπτυξη και τη συναισθηματική ευημερία των ανηλίκων.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Αυστραλία, η οποία υιοθέτησε το 2024 την πρώτη νομοθεσία διεθνώς που επιβάλλει στις πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης την υποχρέωση να λαμβάνουν εύλογα μέτρα, ώστε να αποτρέπουν τη δημιουργία, ή διατήρηση λογαριασμών, από πρόσωπα ηλικίας κάτω των δεκαέξι ετών, μεταθέτοντας το βάρος συμμόρφωσης στις ίδιες τις ψηφιακές πλατφόρμες και όχι στους γονείς ή στους ανηλίκους⁸.

⁸ Επίσημη ιστοσελίδα κράτους: <https://www.infrastructure.gov.au/media-communications/internet/online-safety/social-media-minimum-age>

Ανάλογες πρωτοβουλίες αναπτύσσονται πλέον και στην Ευρώπη. Η Γαλλία, η Ισπανία και η Δανία έχουν αναλάβει σχετικές νομοθετικές ή κανονιστικές πρωτοβουλίες για τον περιορισμό της πρόσβασης των ανηλίκων σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ενώ σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης εξετάζεται η θέσπιση κοινών κανόνων ηλικιακής επαλήθευσης και διαφοροποιημένης πρόσβασης των παιδιών στις ψηφιακές πλατφόρμες. Οι εξελίξεις αυτές αναδεικνύουν ότι η προστασία των ανηλίκων στο ψηφιακό περιβάλλον εξελίσσεται πλέον σε αντικείμενο ευρωπαϊκής δημόσιας πολιτικής και δεν αντιμετωπίζεται αποκλειστικά ως ζήτημα εθνικής ρύθμισης.

Με βάση έρευνες αξιολόγησης της αυστραλιανής νομοθετικής πρωτοβουλίας καταδεικνύεται ωστόσο ότι η αποτελεσματικότητα τέτοιων μέτρων δεν μπορεί ακόμη να θεωρηθεί δεδομένη⁹. Η αξιολόγηση του νέου συστήματος βρίσκεται σε εξέλιξη και αποσκοπεί στη διαπίστωση τόσο των επιθυμητών, όσο και των ενδεχόμενων ανεπιθύμητων συνεπειών του. Μέχρι σήμερα, η διεθνής επιστημονική βιβλιογραφία συγκλίνει στην εκτίμηση ότι η μείωση της έκθεσης των ανηλίκων σε αλγοριθμικά συστήματα που ενισχύουν τον εθισμό, σε επιβλαβές περιεχόμενο και σε ακραίες μορφές κοινωνικής σύγκρισης δύναται να συμβάλει στη βελτίωση της ψυχικής υγείας και της ευημερίας των παιδιών. Παράλληλα, όμως, επισημαίνεται ότι η επιτυχία των σχετικών νομοθετικών παρεμβάσεων εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την αποτελεσματικότητα των μηχανισμών επαλήθευσης ηλικίας, από τη συνεργασία των ίδιων των παρόχων υπηρεσιών και από την αποφυγή υπέρμετρων παρεμβάσεων στην ιδιωτικότητα των χρηστών. Οι πρώτες ερευνητικές αξιολογήσεις αναδεικνύουν ότι οι τεχνολογικοί περιορισμοί μπορούν να παρακαμφθούν σχετικά εύκολα όταν δεν συνοδεύονται από αποτελεσματικούς μηχανισμούς ελέγχου και από ευρύτερες πολιτικές ψηφιακής παιδείας.

Οι σχετικές διατάξεις του Σχ/Ν ανταποκρίνονται σε μία πραγματική κοινωνική ανάγκη και εντάσσονται σε μία ευρύτερη διεθνή κανονιστική τάση. Την ίδια στιγμή, η προστασία των ανηλίκων στο ψηφιακό περιβάλλον δεν μπορεί να επιτευχθεί αποκλειστικά μέσω της επιβολής περιορισμών πρόσβασης, αλλά απαιτεί ένα συνεκτικό πλέγμα νομοθετικών, εκπαιδευτικών και τεχνολογικών παρεμβάσεων, στο οποίο οι ίδιοι οι πάροχοι ψηφιακών υπηρεσιών οφείλουν να αναλαμβάνουν αυξημένη ευθύνη, ήδη από τον σχεδιασμό των υπηρεσιών τους.

Η ΟΚΕ επιφυλάσσεται να εκφρασθεί συνολικά επί του θέματος προστασίας των ανηλίκων στο ψηφιακό περιβάλλον μετά και την διαμόρφωση του σχετικού νομοσχεδίου.

Β. Οι διατάξεις των άρθρων 79 έως 91 ρυθμίζουν επιμέρους διοικητικά θέματα και καλύπτουν κενά και ατέλειες της νομοθεσίας, περιλαμβανόμενης και της πρόσφατης, σε θέματα λειτουργίας και διοίκησης δημοσίων υπηρεσιών και φορέων του δημοσίου.

Όμως γεννάται προβληματισμός για το δόκιμο και την αναγκαιότητα του άρθρου 89 του νομοσχεδίου, που θεσπίζει εξαίρεση από τον περιορισμό των προσλήψεων και των υπηρεσιακών μεταβολών για τις ανάγκες της Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την Ελλάδα κατά την προεκλογική των βουλευτικών εκλογών, ευρωεκλογών και των

⁹ Επίσημη αξιολόγηση της νομοθετικής πρωτοβουλίας της Αυστραλίας – Επίσημη ιστοσελίδα κράτους: <https://www.esafety.gov.au/research/social-media-age-restrictions-evaluation>

περιφερειακών και δημοτικών εκλογών που θεσπίζει το άρθρο 28 του Ν.2190/1994 και το άρθρου 17 του Ν.3870/2010.

Η ΟΚΕ επισημαίνει ότι η διάρκεια της προεκλογικής περιόδου ορίζεται στον νόμο, όπως επίσης η περίοδος που η Ελλάδα έχει την Προεδρία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωση είναι εγκαίρως γνωστή. Συνεπώς ο προγραμματισμός της στελέχωσης των δημοσίων υπηρεσιών είναι δυνατόν να προγραμματίζεται εγκαίρως και αποτελεσματικά και δεν ευσταθεί η αιτιολογία του άρθρου 89 στην «Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης» ότι η ρύθμιση αποσκοπεί στην απρόσκοπτη και έγκαιρη προετοιμασία της Ελληνικής Προεδρίας για την « *έγκαιρη στελέχωση, κινητικότητα και οργανωτική προσαρμογή των αρμοδίων υπηρεσιών* ».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ - ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Άρθρο 3 – Πεδίο εφαρμογής (άρθρα 2, 3 και 5 της Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1069)

Η σημαντική διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της Οδηγίας καθιστά αναγκαία τη σαφή οριοθέτηση των προϋποθέσεων ενεργοποίησης των προστατευτικών μηχανισμών. Προτείνεται να διευκρινισθεί στην έκθεση ανάλυσης των συνεπειών της ρύθμισης ή, εφόσον κριθεί σκόπιμο, στην ίδια τη διάταξη, ότι η επέκταση αυτή δεν μεταβάλλει τις ουσιαστικές προϋποθέσεις χαρακτηρισμού μιας αγωγής ως καταχρηστικής, αλλά αφορά αποκλειστικά το πεδίο εφαρμογής του νέου δικονομικού πλαισίου, ώστε να αποφεύγονται ερμηνευτικές αμφιβολίες.

Άρθρο 6 – Αναγνώριση αγωγής ως καταχρηστικής

Η διάταξη διακρίνει την έννοια της προδήλως αβάσιμης αγωγής από την έννοια της καταχρηστικής δικαστικής διαδικασίας, ακολουθώντας τη δομή της Οδηγίας. Η διάκριση αυτή είναι ουσιώδης, αφού η καταχρηστικότητα δεν ταυτίζεται με την τελική ουσιαστική αβασιμότητα της αγωγής, αλλά προκύπτει από τον σκοπό και τον τρόπο άσκησής της.

Θα πρέπει να διευκρινισθεί πληρέστερα ότι ο χαρακτηρισμός μιας αγωγής ως καταχρηστικής προϋποθέτει συνεκτίμηση του συνόλου των περιστάσεων της συγκεκριμένης υπόθεσης και δεν μπορεί να στηρίζεται αποκλειστικά στην ύπαρξη μίας μόνο ένδειξης του άρθρου 4, χωρίς να λαμβάνει υπόψη τις πάγιες επί του θέματος αυτού διαχρονικές αποφάσεις του Αρείου Πάγου. Προτείνεται να προστεθεί σχετική διευκρίνιση στην αιτιολογική έκθεση, ώστε να ενισχυθεί η ομοιόμορφη εφαρμογή της διάταξης.

Άρθρο 5 - Απόρριψη αγωγής ως προδήλως απαράδεκτης

Άρθρο 7 - Βάρος απόδειξης και

Άρθρο 8 - Εγγυοδοσία για τα δικαστικά έξοδα

Με σκοπό την ταχεία και αποτελεσματική κρίση των Σ.Α.Α.Σ.Κ. και την αποθάρρυνση των καταχρηστικών δικαστικών εργασιών, στο άρθρο 5 καθορίζεται η διαδικασία πρώιμης απόρριψης της αγωγής ως προδήλως καταχρηστικής, ή προδήλως αβάσιμης, πριν από την συζήτηση της αγωγής με τα κριτήρια που ορίζονται στην περ β του άρθρου 4, όπου ορίζεται η έννοια των «καταχρηστικών δικαστικών διαδικασιών προς αποθάρρυνση της συμμετοχής κοινού».

Η σχετική διαδικασία θεσπίζεται στο άρθρο 5 και θέτει το βάρος της απόδειξης των πραγματικών περιστατικών στον ενάγοντα και στο άρθρο 7. Οι διατάξεις των προαναφερόμενων άρθρων 5, 7 και 8 του νομοσχεδίου είναι συνεπείς με τα άρθρα 6,7, 11 και 12 της Οδηγίας. Όμως η ΟΚΕ επισημαίνει τα ακόλουθα:

α) οι ασφυκτικοί περιορισμοί οι οποίοι αφορούν την τήρηση της προθεσμίας συζήτησης - εκδίκασης - της αίτησης πρώιμης απόρριψης της αγωγής και της προθεσμίας έκδοσης σχετικής απόφασης επί αυτής, φαλκιδεύουν την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης καθ' αυτή και ο φόρτος εργασίας των δικαστηρίων καθιστούν αυτές τις προθεσμίες μη αποκλειστικές και ανέφικτη την διαμόρφωση δικονομικών ή άλλων συνεπειών.

β) η κρίση του Δικαστηρίου για την ανάγκη εγγυοδοσίας εκ μέρους του ενάγοντος (άρθρο8) δεν είναι αποτελεσματική για την αποθάρρυνση κατάθεση Σ.Α.Α.Σ.Κ, καθώς ο εναγόμενος δεν διασφαλίζεται γενικώς και κατά κανόνα από την οικονομική επιβάρυνσή για την κατάθεση αίτησης πρώιμης απόρριψης της αγωγής με τις δαπάνες κατάθεσης και κοινοποίησης της αίτησης καθώς και την αμοιβή του δικηγόρου και του τεχνικού συμβούλου του για τις ενέργειές του.

Τέλος, η ΟΚΕ εκτιμά ότι η διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων των άρθρων 672-703 του ΚΠολΔικ, ως δοκιμασμένη για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των κάθε είδους ιδιωτικών διαφορών, είναι καταλληλότερη σε σύγκριση με την ειδική διαδικασία του άρθρου 5 του νομοσχεδίου.

Άρθρο 9 – Κυρώσεις έναντι καταχρηστικών δικαστικών διαδικασιών και Άρθρο 13 - Δωσιδικία περιουσιακού αξιώσεων λόγω των Σ.Α.Α.Σ.Κ. ().

Στο άρθρο 9 ρυθμίζονται κυρώσεις σε περίπτωση απόρριψης της αγωγής ως καταχρηστικής και με σκοπό την αποθάρρυνση των καταχρηστικών δικαστικών διαδικασιών ο ενάγων επιβαρύνεται με :

- α)** την καταβολή της αμοιβής του πληρεξουσίου δικηγόρου, του τεχνικού συμβούλου, που πράγματι καταβλήθηκε με συνεκτίμηση της οικονομικής κατάστασης των διαδίκων,
- β)** την καταβολή των αναγκαιών εξόδων του εναγομένου, ακόμη και σε περίπτωση παραίτησης από την αγωγή, ή ανάκλησής της με δικαστική πράξη σύμφωνα με τα άρθρα 190 και 191, 192 του ΚΠολΔικ .

Επίσης είναι δυνατόν το Δικαστήριο να διατάξει αυτεπαγγέλτως την δημοσίευση της απόφασης σε (2) δύο ημερήσιες εφημερίδες και να επιβάλει χρηματική ποινή 1% επί του αιτήματος ή ποσό 5.000 ευρώ, που είναι δημόσιο έσοδο που εισπράττεται σύμφωνα με το Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων του Ν.4978/2022.

Στο άρθρο 13 ορίζεται ως αρμόδιο το Δικαστήριο του τόπου κατοικίας, ή της έδρας, του εναγομένου της Σ.Α.Α.Σ.Κ. για τις αξιώσεις του για αποζημίωση για τα έξοδα που προέκυψαν από τις σε βάρος του καταχρηστικές διαδικασίες.

Η ΟΚΕ επισημαίνει ότι από τα άρθρα 9 και 13 προκύπτει ότι οι κυρώσεις του άρθρου 9 δεν καθορίζονται με επαρκή σαφήνεια και είναι αμφίβολο ότι θα επιτύχουν τον αποτρεπτικό σκοπό τους και ειδικότερα την ουσιαστική και έγκαιρη κάλυψη των δαπανών του εναγομένου για την νομική προστασία του από την σε βάρος του Σ.Α.Α.Σ.Κ. Η πρόβλεψη επιβολής δικαστικών εξόδων, δημοσίευσης της απόφασης και χρηματικής ποινής ανταποκρίνεται στη φιλοσοφία της Οδηγίας περί αποτελεσματικών και αποτρεπτικών κυρώσεων.

Ωστόσο η ΟΚΕ προβληματίζεται ως προς το ότι στην πρόβλεψη ως προς την αμοιβή του πληρεξουσίου δικηγόρου επιδικάζεται «εύλογο» ποσό. Η Οδηγία επιδιώκει την πλήρη

αποκατάσταση της ζημίας που προκαλείται από την καταχρηστική δικαστική διαδικασία και προβλέπει ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να διασφαλίζουν την πλήρη κάλυψη των εξόδων νομικής εκπροσώπησης, εκτός εάν αυτά είναι υπερβολικά.

Η ΟΚΕ προτείνει να εξετασθεί η αντικατάσταση της αναφοράς σε «εύλογη» αμοιβή με διατύπωση που να προκρίνει την πλήρη επιδίκαση των αποδεδειγμένων εξόδων νομικής εκπροσώπησης, εκτός εάν αυτά κρίνονται προδήλως υπερβολικά. Η λύση αυτή ευθυγραμμίζεται πληρέστερα με το άρθρο 14 της Οδηγίας και ενισχύει τον αποτρεπτικό χαρακτήρα των κυρώσεων.

Τέλος, η ΟΚΕ θεωρεί ότι οι κυρώσεις θα ήταν επιτυχέστερες για την αποθάρρυνση των Σ.Α.Α.Σ.Κ., εάν ο νόμος καθόριζε συγκεκριμένο κατ' ελάχιστον ποσό κάλυψης των εξόδων, των δικαστικών δαπανών και της αποζημίωσης του εναγόμενου, που θα καλύπτει με εγγυητική επιστολή του ενάγοντος την άμεση και με απόφαση του Δικαστηρίου καταβολή αυτών με την έκδοση της απόφασης επί της αίτησης πρώιμης εξέτασης της αγωγής και με την έκδοση της απόφασης επί της αγωγής.

Άρθρο 11 – Ειδικές διατάξεις για τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων

Η διάταξη επιδιώκει να αποτρέψει την καταχρηστική χρήση των ασφαλιστικών μέτρων και των προσωρινών διαταγών, γεγονός που ανταποκρίνεται στον σκοπό της Οδηγίας.

Ωστόσο, η ΟΚΕ επισημαίνει ότι η πρόβλεψη για συζήτηση που προσδιορίζεται *«στην κατά το δυνατόν συντομότερη δικάσιμο»* δεν εισάγει συγκεκριμένο χρονικό πλαίσιο και αφήνει σημαντικό περιθώριο διαφοροποίησης στην πράξη. Προτείνεται επομένως να εξετασθεί η θέσπιση ανώτατης προθεσμίας για τον προσδιορισμό της συζήτησης, ή τουλάχιστον, η σύνδεσή της με συγκεκριμένο χρονικό όριο, ώστε να ενισχυθεί η προβλεψιμότητα και η αποτελεσματικότητα της προστασίας.

Άρθρο 14 – Άρνηση αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπής δικαστικής απόφασης

Η ενσωμάτωση του άρθρου 16 της Οδηγίας αποτελεί ιδιαίτερα σημαντική εγγύηση προστασίας έναντι καταχρηστικών αποφάσεων που εκδίδονται σε τρίτες χώρες. Σύμφωνα με το άρθρο 16 της Οδηγίας, η αναγνώριση και εκτέλεση πρέπει να αίρεται όταν πρόκειται για απόφαση που εκδόθηκε στο πλαίσιο καταχρηστικής δικαστικής διαδικασίας.

Η ΟΚΕ προτείνει να επανελεγχθεί η διατύπωση της νέας περίπτωσης 6 του άρθρου 323 ΚΠολΔ που φαίνεται να περιέχει νομοτεχνική αστοχία, καθώς η μη αναφορά στον πρόδηλα αβάσιμο, ή καταχρηστικό, χαρακτήρα της διαδικασίας ενδέχεται να αλλοιώνει ή να μην αποδίδει το ουσιαστικό περιεχόμενο της ρύθμισης της Οδηγίας.

Άρθρο 31- Μεταβατικές Διατάξεις

Επισημαίνεται ότι στην παρ. 3 του άρθρου 31 «Μεταβατικές Διατάξεις» γίνεται αναφορά στις καταργούμενες διατάξεις του άρθρου 31, ενώ το ορθό είναι του άρθρου 32.

Άρθρο 51 – Προσβολή Αποφάσεων πολιτικών δικαστηρίων με αναίρεση

Η ΟΚΕ θεωρεί ότι για τους λόγους που αναφέρθηκαν στην Γενική Αξιολόγηση η διάταξη αυτή είναι σκόπιμο να αποσυρθεί .